

Nr 129.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående förändring i avseende å löneställning och antal av vissa ordinarie befattningar vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk m. m.; given Stockholms slott den 15 februari 1929.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Th. Borell.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 15 februari 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDAVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Departementschefen, statsrådet Borell anför:

Jag anhåller att till behandling få upptaga åtskilliga framställningar, avseende förändring i lönegradsplacering eller i det fastställda antalet av vissa ordinarie befattningar vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk.

Postverket.

I skrivelse den 21 augusti 1928 har *generalpoststyrelsen*, under erinran att såsom föreståndare för postverkets garage och automobilverkstad tjänstgjorde en transportmästare med avlönning enligt 12:e lönegraden, hemställt, att denna befattning måtte utbytas mot en befattning i 15:e lönegraden med benämning garagemästare. Styrelsen anför därvid till en början följande:

Inrättande
av befatt-
ningen
garage-
mästare.

Bihang till riksdagens protokoll 1929. 1 saml. 105 häft. (Nr 129.) 382 29 1

»Postverkets industriella drift är, efter den under år 1927 genomförda omorganisationen av generalpoststyrelsen, i organisatoriskt hänseende så anordnad, att direkt under chefen för styrelsens II byrå lyda postverkets verkstad, postverkets blankettryckeri och bokbinderi, postverkets frimärks-tryckeri samt slutligen postverkets garage med tillhörande automobilverkstad. Såsom biträde åt sagde byråchef i frågor rörande den industriella driften är jämlikt bemyndigande i kungl. brev den 30 december 1927 tillsvare under åren 1928—1929 anställd en högskoleutbildad ingenjör mot avlöning såsom förste byråingenjör i 27:e lönegraden.

Postverkets verkstad är inrymd i postverkets fastighet inom kvarteret Östergötland å Södermalm här i staden och förestås av en ingenjör med avlöning enligt 22:a lönegraden. För blankettryckeriet och bokbinderiet, båda förlagda i centralposthuset i Stockholm, utövas föreståndarskapet av en aktuarie, vilken uppbär avlöning enligt 21:a lönegraden. Postverkets frimärks-tryckeri, som ävenledes är beläget i centralposthuset, förestås av en kontrollör i 20:e lönegraden. Garaget och automobilverkstaden äro inrymda i källarvåningen till omförmälda posthus, och som föreståndare för denna gren av verkets industriella drift tjänstgör för närvarande en transportmästare med avlöning enligt 12:e lönegraden.

Samtliga föreståndare åligger att utöva den dagliga tillsynen över de industriföretag, som äro dem underställda, samt att ordna och leda förekommande arbeten.

Garaget och automobilverkstaden hava, särskilt under sista tiden, undergått en kraftig utveckling, beroende på ökningen av postverkets motortrafik i allmänhet och särskilt på den ökade omfattningen av diligenstrafiken. Behovet av utvidgade och större arbetslokaler för garageverkstaden har därigenom gjort sig starkt gällande. Åtgärder för tillgodoseende av detta lokalbehov kunna dock vidtagas endast i samband med utförandet av nu pågående om- och tillbyggnad av centralposthuset. Denna tillbyggnad beräknas vara slutförd vid utgången av år 1928, och därmed uppstår möjlighet att bereda garaget och automobilverkstaden det ökade utrymme, som numera är för desamma oundgängligen nödvändigt. I avvaktan på genomförandet av denna lokalutvidgning har generalpoststyrelsen ansett det lämpligt att låta tills vidare anstå med det definitiva ordnandet av garagets och verkstadens inre organisation, och av sådan anledning har styrelsen icke förut velat ifrågasätta förhöjning av garageföreståndarens tjänsteställning. Då emellertid lokalförhållandena nu inom kort skola ordnas, anser generalpoststyrelsen, att frågan om föreståndarens löneställning icke längre kan undanskjutas.»

Styrelsen lämnar här efter en redogörelse för de åligganden och det ansvar, som måste förenas med befattningen såsom föreståndare för postverkets garage och automobilverkstad, samt anför härom:

»Sagde föreståndare har att ansvara för att de till postdirektörens i Stockholms distrikt förfogande ställda motorfordonen, vilka för närvarande uppgå till ett antal av 50, hållas i driftdugligt och gott skick, samt tillse, att vederbörande chaufförer, vilka i avseende å fordonens skötsel och vård äro underställda föreståndaren, handhåva fordonen i enlighet med utfärdade närmare föreskrifter. Därjämte måste han ägna oavslätlig, personlig uppmärksamhet åt fordonens skötsel, vård och rätta användning samt tillse, att drift- och underhållskostnader så mycket som möjligt hållas nere. Vid uppkommande behov av fordons reparation och renovering åligger det honom svara för att desamma å garageverkstaden istandsättas på fullt rationellt sätt.

Även de för posttransporter i landsorten disponerade motorfordonen undergå i allmänhet tillsyn och renovering i garageverkstaden. Denna fordonspark är i ständigt tillväxt och dess skötsel ställer stora anspråk på garageföreståndaren.

För ombesörjande av posttransporter inom större bangårdsområden använder postverket sig av elektriska plattformsvagnar och traktorer. Dessa, som för närvarande uppgå till ett antal av 37, representera ett värde av i runt tal 450,000 kronor. Vagnarna hava visat sig för sitt ändamål lämpliga och användningen av desamma har i hög grad underlättat ifrågavarande posttransporter, vilka numera kunna verkställas med större snabbhet och precision än tillförne. Användandet av elektriska plattformsvagnar har för övrigt i flera fall medfört en indirekt besparing av transportpersonal på så sätt, att eljest nödvändig utökning av dylik personal därigenom kunnat undvikas. Erfarenheten har visat, att vagnar av förevarande slag med fördel kunna anlitats även vid transporter direkt från postkupéerna till vederbörande postkontor, åtminstone i fall då vägvståndet mellan bangården och postkontoret ej är alltför stort. Generalpoststyrelsen har därför för avsikt att utvidga jämväl denna vagnpark och beräknar att inom de närmaste åren kunna insätta i trafik ytterligare ett avsevärt antal dylika vagnar. Även underhållet och renoveringen av plattformsvagnarna åligger garageverkstaden.

Postverkets garage har sig vidare anförtrott utbildningen av postverkets automobilförare. Vid garaget utbildas sålunda ej blott i Stockholm behöfliga postchaufförer; även tjänstemän från landsorten genomgå därstädes utbildningskurser, varigenom de bibringas kunskaper ej blott i förandet av motorfordon — egentlig chaufförsutbildning — utan även i att verkställa de mindre omfattande reparationer, som förekomma. Ansvaret för chaufförspersonalens utbildning måste helt åvila garageföreståndaren, under vars omedelbara ledning all undervisning meddelas. Under år 1927 utbildades 15 tjänstemän vid garaget. Utbildningstiden varierar från 1 till 3 månader, beroende på de olika mått av förkunskaper inom motorbranschen, som vederbörande äga.

Såsom generalpoststyrelsen i det föregående omnämnt, har garageverkstadens utveckling i särskilt hög grad påverkats av postverkets diligensstrafik; och det torde kunna med bestämdhet sägas, att garageverkstadens arbetsuppgifter alltjämt komma att i mycket stor utsträckning hänföra sig till underhållet av postverkets diligenser.

Skötseln av de diligenser, vilka användas för postverkets kombinerade post- och persontrafik, är nämligen i största möjliga mån centraliserad till garageverkstaden. Erfarenheten har givit vid handen, att en dylik anordning ställer sig ur ekonomisk synpunkt för postverket mest fördelaktig. Förekommande mindre reparationer utföras givetvis så vitt möjligt av vederbörande chaufförer, men mera omfattande reparationer måste helt naturligt verkställas i garageverkstaden. Dit insändas också förslitna och skadade maskindelar i och för utbyte mot nya delar, och det tillkommer därvid verkstaden att tillse, i vad mån de utbytta delarna kunna tillvaratagas för att efter reparation ånyo komma till användning. Därjämte intagas efter viss tids användning diligenserna till verkstaden för undergående av en genomgripande revision. Vid sådan storrevision söndertagas fordonen helt och hållet, varvid alla förslitna delar ersättas med nya och felaktigheter av skilda slag arhjälpas. Då ett fordon tages ur trafik för storrevision, har garaget att tillhandahålla ett nytt eller nyrenoverat fordon i det insändas ställe. Vagnarna befinna sig således i ständig cirkulation.

Renoveringen av fordonen måste stå under garageföreståndarens ständiga ledning och uppsikt. Det är därvid av särskilt stor vikt, att föreståndaren äger ingående kännedom om vagnarna och det skick, vari de befinna sig,

ävensom det sätt, varpå de olika chaufförerna utföra sina åligganden med avseende å vagnarnas dagliga skötsel och vård. Vidare måste garageföreståndaren anlitas att tid efter annan verkställa inspektion och avsyning av de i trafik varande fordonen. I detta sammanhang förtjänar särskilt framhållas, att postverkets diligenser icke äro underkastade det årliga besiktningstvång, som gäller för i privat drift insatta personomnibusar. Postverket bär självt ansvaret för att dess vagnar befinna sig i ett gott och drift-dugligt skick. Det är därför av stor vikt, att tillsynen av postverkets omnibusar sker med allra största omsorg och av fullt sakkunnig person. Stora anspråk i fråga om duglighet och kunnighet inom motorfordonsbranschen måste således ställas å garageföreståndaren.

Till sagda föreståndares åligganden måste ävenledes höra att till diligenschaufförerna lämna råd och anvisningar rörande vagnarnas skötsel och reparation, utbyte av delar m. m. Denna sak är av så mycket större betydelse, som chaufförerna i de flesta fall befinna sig i rätt så isolerat läge och därigenom sakna tillfälle att på annat håll erhålla råd och anvisningar i fall, då deras egen erfarenhet icke räcker till.

Postverkets motorfordonspark utgöres för närvarande av 51 diligenser, 57 lastautomobiler samt 62 motorcyklar, representerande ett värde av över 2,000,000 kronor. Enbart diligensernas värda uppgår till mer än 1,000,000 kronor.

Den under garageföreståndarens omedelbara ledning stående arbetsstyrkan omfattar 17 man, varav en tjänstgör såsom förman.

Verksamheten vid garageverkstaden har numera en avsevärd omfattning. Under år 1927 reviderades å verkstaden 18 diligenser, varjämte 2 dylika fordon ombyggdes till lastautomobiler. Därjämte undergingo 12 lastautomobiler och 17 motorcyklar fullständig revision. Sammanlagda avlönings- och materialkostnader för å verkstaden utfärda revisions- och reparationsarbeten uppgingo under år 1927 till i runt tal 450,000 kronor. För år 1928 räknas med att åtminstone 24 diligenser och lägst samma antal automobiler och motorcyklar som närmast föregående år komma att revideras å garageverkstaden.»

Styrelsen framhåller, att av det sålunda anförda torde ligga i öppen dag, att det garageföreståndaren åvilande ansvaret vore stort, och att det sätt, varpå han utförde sitt uppdrag, övade en icke oväsentlig inverkan på det ekonomiska resultatet av postverkets motorfordonstrafik. Hans ställning som arbetsledare vid garageverkstaden krävde stor kunnighet, omtanke och ansvarskänsla. Vidare anför styrelsen:

»Det lär ej kunna bestridas, att garageföreståndarens löneställning saknar den rätta avvägningen i förhållande till hans arbetsuppgifter, och man torde, särskilt i ett fall som detta, icke böra bortse från det förhållandet, att ett mindre väl avlönat arbetsuppdrag lätt nog slappar det intresse, som erfordras för vinnandet av bästa möjliga arbetsresultat. Ej heller lär det kunna bestridas, att garageföreståndarens tjänsteställning saknar den riktiga avvägningen i förhållande till föreståndarnas för andra grenar av postverkets industriella drift. Även vid en jämförelse med närmast motsvarande befattningshavare vid exempelvis statens järnvägar måste garageföreståndaren anses vara lågt placerad i lönehänseende. Garageföreståndaren lär rättvisligen i berört hänseende böra ställas åtminstone icke lägre än verkstads-mästare vid statens järnvägar. En jämförelse — i den mån sådan kan göras — med förhållandena inom privata företag visar även, att föreståndaren för postverkets garage med tillhörande automobilverkstad i avlönings-

hänseende intar en mindre gynnsam ställning. Det torde alltså enligt generalpoststyrelsens uppfattning få anses rätt och billigt, att garageföreståndaren tillförsäkras en högre tjänsteställning och avlönning än vad han för närvarande innehar.

Enligt det för kommunikationsverkens tjänstemän gällande avlöningsreglemente är transportmästaren placerad i 12:e lönegraden med en begynnelse-lön i Stockholm av 3,672 kronor och en slutlön av 4,596 kronor för år. Verkstadsmästare vid statens järnvägar uppbär avlönning enligt 15:e lönegraden, i vilken grad begynnelselönen i Stockholm utgör 4,350 kronor och slutlönen 5,676 kronor. Skillnaden mellan slutavlöningen för verkstadsmästare och slutavlöningen för transportmästare utgör sålunda 1,080 kronor.

Generalpoststyrelsen anser sig därför nu böra påfordra, att i utbyte mot den transportmästarbefattning, som garageföreståndaren för närvarande innehar, inrättas en ny befattning, lämpligen benämnd garagemästare, med placering i 15:e lönegraden.»

Kommunikationsverkens lönenämnd har i utlåtande den 11 oktober 1928 tillstyrkt, att transportmästarbefattningen vid postverkets garage och automobilverkstad uppflyttas till 15:e lönegraden, samt härvid anfört:

Lönenämnden hade för vinnande av närmare kännedom om de tjänste-äligganden, som åvilade transportmästaren å postverkets garage och automobilreparationsverkstad, avlagt besök å nämnda tjänsteställen.

På grund av vad lönenämnden därvid inhämtat ansåge sig nämnden kunna vitsorda, att å ifrågavarande befattningshavare måste ställas stora krav med avseende å kännedom om motorfordonens konstruktion, deras skötsel och vård samt i fråga om kunskap och erfarenhet inom motorbranschen i övrigt.

Lönenämnden hade särskilt uppmärksammat, hurusom det tillkomme föreståndaren för garaget och reparationsverkstaden icke blott att öva tillsyn över värden och underhållet av postverkets i Stockholm befintliga motorfordonspark utan jämväl att verkställa undersökning av de postverket tillhöriga automobiler, omnibusar, motorecyklar och andra maskindrivna fordon, som från postverkets lokal- och distriktsförvaltningar insändes till reparationsverkstaden att där undergå reparation eller revidering, ävensom att själv fatta beslut rörande de arbeten, som skulle å dem utföras efter deras intagande å verkstaden.

En annan betydelsefull sida av hans verksamhet, som också i detta sammanhang förtjänade beaktande, vore den inspektionsverksamhet, som han hade att utföra beträffande automobilparken å postverkets diligenslinjer i skilda delar av landet. Då postverket vore befriat från den skyldighet att genom besiktningsman låta besiktiga motorfordonsparken, vilken eljest ålåg utövare av yrkesmässig motortrafik, vore det uppenbart, att den person, som hade denna inspektionsverksamhet till uppgift, måste vara väl förfaren inom motortransportväsendet för att kunna på ett i allo tillfredsställande sätt fullgöra denna arbetsuppgift.

På den grund att så sent som år 1927 förändringar genomfördes beträffande ett flertal befattningshavaregrupper vid postverket tjänste- och löneförhållanden kunde visserligen betänkligheter anföras mot att rubbning nu ånyo vidtoges i avseende å lönegradsplaceringen vid nämnda verk. Enligt lönenämndens mening föreläge emellertid vägande skäl att bereda ifrågavarande befattningshavare en något bättre löneställning än den han för närvarande intog. Den verkstadsrörelse, varom här vore fråga, hade, icke minst på grund av postdiligenstrafikens utveckling, erhållit en sådan omfattning, att den ställde och komme att ställa betydande och växande krav på den tjänsteinnehavare, som skulle hava den omedelbara ledningen och

tillsynen vid densamma. Då, såvitt lönenämnden kunde bedöma, en uppflyttning i lönegrad av ifrågavarande befattningshavare, särdeles om den skedde i samband med den förestående utvidgningen av verkstaden i fråga, icke torde behöva medföra några konsekvenser med avseende å löneförmåner till befattningshavare vid de övriga kommunikationsverken, ansåge sig nämnden sålunda böra tillstyrka, att en löneförbättring på denna punkt måtte äga rum.

Med avseende å den nya löneställningen hade generalpoststyrelsen ansett, att föreståndaren för garaget och reparationsverkstaden icke borde placeras i lägre lönegrad än verkstadsmästare vid statens järnvägar och fördenskull hänföras till 15:e lönegraden. Då en likställighet i lönehänseende med statens järnvägars verkstadsmästare syntes grundad, hade lönenämnden ansett sig jämväl beträffande löneställningen böra biträda generalpoststyrelsens framställning.

I detta sammanhang ansåge sig emellertid lönenämnden böra ifrågasätta, huruvida icke befattningens benämning efter uppflyttningen borde bli verkstadsmästare i stället för, såsom generalpoststyrelsen föreslagit, garage-mästare.

Departements-
chefen.

På grund av den snabba ökningen av postverkets motorfordonsbestånd har arbetet vid postverkets garage och automobilverkstad nått en avsevärd omfattning, och det är numera betydande värden, varmed denna gren av postverkets industriella drift har att taga befattning. På föreståndaren för nämnda verksamhetsgren har därför måst ställas allt större fordringar beträffande mångsidig kunnighet och erfarenhet inom motorfordonsväsendet. Den fortsatta utveckling av denna verksamhet, som är att förvänta, torde givetvis komma att ytterligare öka kraven på ifrågavarande befattningshavare. Då sålunda goda skäl föreligga för en förbättrad löneställning för befattningen, vill jag tillstyrka, att densamma uppflyttas från 12:e till 15:e lönegraden, och torde befattningen, såsom generalpoststyrelsen föreslagit, böra erhålla benämningen garagemästare.

En ny post-
mästar-
befattning
av klass 2.

I skrivelse den 25 september 1928 har *generalpoststyrelsen* hemställt, att antalet befattningar såsom postmästare av klass 2 måtte från och med den 1 juli 1929 ökas från 51 till 52. Till stöd härför har styrelsen anfört:

I skrivelse den 25 september 1928 med förslag till antalet befattningar i 1:a—20:e lönegraden vid postverket under år 1929 hade generalpoststyrelsen föreslagit, att antalet postmästarbefattningar av klass 3 (20:e lönegraden) skulle minskas med två och att antalet förste postassistentbefattningar skulle ökas med en i samband med postkontorens i Falköping och Falköping-Ranten sammanslagning till ett postkontor med benämning postkontoret i Falköping. Förutsättningen för detta förslags genomförande vore, att Kungl. Maj:t och riksdagen beslöte nyinrättandet av en postmästarbefattning av klass 2. Anledningen till beslutet om sammanslagning av de båda postkontoren vore den, att styrelsen funnit det vara onödigt dyrbart att inom ett så begränsat område som det, varom här vore fråga, hava inrättade två postanstalter. Frågan om postkontorens sammanslagning, som tidigare varit under utredning men strandat på svårigheten att för det nya postkontoret erhålla en lämplig och centralt belägen lokal, hade ånyo framförts av 1923 års postkommitté, som förordat en sammanslagning. Sedan jämväl vederbörande postdirektör förordat sammanslagningen, hade styrelsen den 18 maj 1926 beslutat, att postkontoren ifråga skulle sammanslås till ett postkontor från tid-

punkt, som styrelsen framdeles skulle bestämma. Sedan numera lämplig lokal kunnat anskaffas, vore det avsett, att sammanslagningen skulle komma till stånd under senare delen av år 1929. Såväl med hänsyn till personal- som övriga omkostnader innebure beslutet kostnadsbesparing. Denna vunnas huvudsakligast genom att den biträdande personalen kunde nedbringas samt genom minskad hyreskostnad. Tillhoppa torde den årliga besparingen komma att uppgå till omkring 12.000 kronor. Det nya postkontoret skulle få en lokal personalstyrka om 19 personer, och under detsamma skulle komma att lyda 24 poststationer, 5 postföringslinjer samt 26 lād- och lantbrevbäringslinjer. Poängtalet komme att uppgå till 188, vilket innebure, att postkontoret enligt gällande klassificeringsbestämmelser skulle tillhöra andra klassen (poängskala 160—199).

Lönenämnden har i utlåtande den 18 oktober 1928 anført, att lönenämnden vid prövning av förevarande framställning funnit avgörande skäl föreligga för att postkontoret i Falköping efter de nuvarande postkontorens i Falköping och Falköping-Ranten sammanslagning hänfördes till klass 2. Lönenämnden har därför förordat bifall till framställningen.

Då den av generalpoststyrelsen föreslagna anordningen synes ändamålsenlig och medför besparing i postverkets driftkostnader, tillstyrker jag, att för ändamålet inrättas ytterligare en postmästarbefattning av klass 2. Departements-
chefen.

Telegrafverket.

Från telegrafstyrelsen föreligga åtskilliga framställningar avseende indragningar, nyinrättande och ändring i lönegradsplacering av vissa befattningar. Framställningarna avse såväl styrelsen som lokalförvaltningarna.

Någon allmän granskning av telegrafverkets organisation och personalbehov har icke ägt rum i samband med det under senaste åren bedrivna besparingsarbetet. En sådan översyn kommer att verkställas som ett led i det ekonomiseringsarbete, vilket jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 31 december 1928 skall företagas inom olika grenar av statsförvaltningen. Då emellertid de föreslagna ändringarna i telegrafverkets organisation huvudsakligen äro betingade av den starka utvecklingen inom vissa av verkets rörelsegrenar och icke synas kunna anstå, har jag ansett mig böra framlägga dessa frågor, helst de ifrågasatta utvidgningarna motvägas av vissa indragningar, så att förslagens genomförande icke kommer att medföra ökade utgifter utan tvärtom en mindre kostnadsbesparing.

Jag övergår härefter till de särskilda, av telegrafstyrelsen gjorda framställningarna.

I skrivelser den 20 februari och den 13 september 1928 har *telegrafstyrelsen* framlagt förslag till viss organisatorisk förändring inom styrelsen. Styrelsen har därvid i förstnämnda skrivelse anført följande:

Med Kungl. Maj:ts genom brev till telegrafstyrelsen den 30 december 1927 lämnade medgivande hålles sedan den 1 januari 1928 byråchefstjänsten å administrativa byrån i styrelsen vakant i avvaktan på den utredning, som styrelsen anmält sig önska vidtaga i fråga om ärendenas fördelning mellan styrelsens byråer.

Indragning
av en byrå-
chefsbefatt-
ning m. m.

Denna utredning hade nu fullgjorts, och styrelsen, som jämlikt § 21 i Kungl. Maj:ts instruktion för styrelsen den 30 juni 1920 (nr 592) ägde att i arbetsordningen för styrelsen meddela bestämmelser rörande ärendenas fördelning mellan byråerna och rörande byråernas benämning, hade funnit det möjligt att åtminstone tills vidare minska antalet byåer från sex till fem.

Indragningen av en byrå komme åtminstone till en början icke att medföra annan besparing än av en byråchefslön. Visserligen hade styrelsen, som i detalj granskat personalbehovet inom styrelsens alla avdelningar, i princip bestämt sig för indragning av även några andra befattningar, men då dessa indragningar icke kunde genomföras annat än i den mån de ifrågavarande tjänsterna bleve vakanta och det, med den fluktualitet i fråga om behovet av arbetskrafter, som gjorde sig gällande i ett sådant verk som telegrafstyrelsen, icke vore uteslutet, att en nu principiellt beslutad indragning av tjänst visade sig i en framtid ogenomförbar, hade telegrafstyrelsen ansett sig nu icke hava anledning att göra någon framställning härutinnan, helst en sådan åtgärd allenast skulle utvisa en utgiftsbesparing på papperet utan motsvarighet i verkligheten.

Beträffande minskningen av antalet byråer har styrelsen i skrivelsen den 13 september 1928 vidare anfört:

Denna minskning möjliggjordes genom att till de kvarvarande byråerna överflytta de ärenden, som handlades å administrativa byrån, samt mellan de kvarvarande byråerna göra vissa omflyttningar av ärenden och slutligen genom att i vidsträcktare omfattning än förut anlita biträdande personal för självständig handläggning av vissa grupper av ärenden.

I stort sett komme den föreslagna omorganisationen att innebära en sammanslagning av nuvarande administrativa byrån och nuvarande kameralbyrån. Då den nyorganiserade byråns viktigaste ärenden komme att ligga inom det ekonomiska området, hade styrelsen för avsikt att benämna densamma »ekonomi- och kanslibyrån».

Fördelningen av ärendena å de fem byråerna skulle i huvudsak bliva följande:

Ekonomi- och kanslibyrån: allmänna ärenden angående telegrafverkets ekonomi, ärenden angående anslag till utgifter för kapitalökning, omkostnadsstaten, allmänna grunder för bestämmande av inländska telegraf- och telefontaxor samt telegrafverkets pensionsfonder, organisations-, författnings- och allmänna instruktionsärenden, juridiska ärenden, ärenden rörande den rättsliga vården av telegrafverkets fastigheter och rörande bestraffning av telegrafverkets personal, sjukvårdsärenden, ärenden rörande telefon- och telegramhemlighets bevarande, uppbörds-, kassa-, räkenskaps- och revisionsärenden, statistiska ärenden, ärenden angående telegrafverkets reklam- och upplysningsverksamhet samt välfärdsanordningar.

Förrådsbyrån: ärenden rörande inköp, underhåll och redovisning av inventarier av alla slag, trycksaker, skrivmaterialier och beklädnadseffekter, rikstelefonkatalogens redigering, tryckning, bindning och distribution, förrådslokaler och förrådspersonal, telegrafverkets verkstad och verkstadspersonalen samt telegrafstyrelsens arkiv.

Linjebyrån: ärenden angående anläggnings- och underhållsarbetens utförande, fastigheter och förhyrda lokaler, planering i ekonomiskt och tekniskt hänseende av telefon- och överdragsstationer samt kontroll av dessa stationers montage och drift, materialprovning och tekniska undersökningar, telefontransmission, internationella telefonförbindelsers anordnande samt den vid linjeavdelningen anställda personalen.

Radiobyrån: ärenden rörande planering, anläggning och den tekniska driften av radiostationerna, trafiken å kust- och fartygsradiostationer, fartygsabonnemangs rörelsen, rundradiorörelsen, tekniska undersökningar beträffande radiotelegraf och radiotelefon, den å radioavdelningen anställda personalen samt planering i tekniskt hänseende av telegrafstationsinredningar. (Radiobyrån fungerade jämväl såsom distriktsbyrå för radiodistriktet.)

Trafikbyrån: allmänna personalärenden och avlöningsfrågor, ärenden rörande telegraf- och telefontrafiken samt tillgodoseende av dess behov i den mån sådant ej ålåg annan byrå, telegraf- och telefontaxor, telefonabonnemangsrörelsen, avtal med utländska förvaltningar, gränskontroll och avräkning med utlandet, reklamationer, telegrafverkets undervisningsväsende samt den vid trafikavdelningen anställda personalen.

Å varje byrå skulle dessutom handläggas sådana personalärenden, som rörde byråns egen personal.

Ekonomi- och kanslibyråns chef skulle således komma att huvudsakligen handlägga frågor av ekonomisk art. Emellertid skulle å byrån jämväl komma att handläggas grupper av betydelsefulla ärenden, vilkas handläggning oundgängligen krävde kvalificerad juridisk utbildning och erfarenhet i författningskunskap. Styrelsen ansåge därför nödvändigt, att ifrågakomna ärenden handlades och i erforderliga fall föredroges inför styrelsen av en befattningshavare med nu nämnd kompetens. Övervägande delen av dessa ärenden hade hittills handlagts å administrativa byrån, och syntes styrelsen den lämpligaste lösningen vara, att handläggningen av dessa ärenden anförtroddes åt den juridiskt utbildade förste sekreteraren å administrativa byrån.

På grund av den mera självständiga ställning, denne befattningshavare, vilken därjämte komme att vara byråchefens ställföreträdare, skulle intaga inom ekonomi- och kanslibyrån, samt med hänsyn till befattningens vikt ansåge styrelsen nämnda befattningshavare böra erhålla byrådirektörs tjänsteställning.

Styrelsen finge således föreslå dels indragning av en byråchefsbefattning och en förste sekreterarbefattning, dels ock inrättandet av en ny byrådirektörsbefattning.

Att administrativa och kameralbyråernas sammanslagning icke medförde andra personalindragningar än nu nämnts berodde därpå, att dessa byråers egentliga kanslipersonal redan vore den minsta möjliga samt att de till samma byråer anslutna specialavdelningarna icke kunde undergå någon förändring till följd av deras överförande till den nya ekonomi- och kanslibyrån eller till annan byrå. Sålunda utgjordes administrativa byråns ordinarie kanslipersonal av, förutom ovan omförmälde förste sekreterare, en notarie och en kansliskrivare, som biträdde förste sekreteraren huvudsakligen med ombudsmansgöromålens handhavande, en kansliskrivare, som tjänstgjorde såsom registrator, samt en kansliskrivare och ett kanslibiträde, vilka ombesörjde expedition av de från styrelsen utgående skrivelserna. Kameralbyråns ordinarie kanslipersonal utgjordes av en sekreterare, vilken fortfarande bleve behöflig såsom biträde åt byråchefen och för övrigt inom 3 å 4 år inginge i pensionsåldern, och en ingenjörssassistent, som handhade viss teknisk tillsyn över telegrafverkets fastigheter och nu komme att överflyttas till linjebyrån. De två byråernas specialavdelningar vore: utrikesavdelningen, utländska kontrollavdelningen, pensions- och sjukvårdsavdelningen, arkivet, kassa- och bokföringsavdelningen, revisionsavdelningen och statistiska avdelningen, av vilka utrikes- och utländska kontrollavdelningarna komme att överflyttas till trafikbyrån och arkivet till förrådsbyrån men de övriga skulle lyda under ekonomi- och kanslibyrån, inom vilken en juridisk och administrativ avdelning under den nye byrådirektören jämväl skulle anordnas.

Den av styrelsen föreslagna omorganisationen kunde och borde genomföras från och med den 1 oktober 1928, från vilken dag den nuvarande chefen för kameralbyrån på grund av sjukdom anhållit om entledigande från sin befattning. Ett ytterligare uppskov med omorganisationens genomförande vore icke möjligt, enär det nuvarande provisoriet med allenast tre fungerande ordinarie byråchefer i fortsättningen bleve ohållbart.

Då ovanberörda byrådirektörsbefattning å ekonomi- och kanslibyrån måste redan från omorganisationens genomförande finnas tillgänglig, nödgades styrelsen anhålla, att ifrågavarande befattning tillsvidare och intill dess befattningen blivit uppförd på ordinarie stat inrättades å extra stat.

På grund av vad sålunda anförts har telegrafstyrelsen hemställt, att förslag måtte framläggas för 1929 års riksdag om indragning av en byråchefsbefattning samt utbytande av förste sekreterarbefattningen å dåvarande administrativa byrån mot en byrådirektörsbefattning, varjämte styrelsen hemställt, att i avvaktan på riksdagens beslut i ämnet måtte från och med den 1 oktober 1928 inrättas en byrådirektörsbefattning å extra stat i styrelsen samt förordnas om befattningens uppehållande.

I utlåtande över telegrafstyrelsens skrivelse den 20 februari 1928 har *lönenämnden* förklarat, att styrelsens förslag om minskning i samband med en partiell omorganisation av styrelsen av antalet byråchefstjänster med hänsyn till vad styrelsen härutinnan anfört icke föranledde någon erinran från lönenämndens sida. I anledning av en av telegrafstyrelsen i samma skrivelse gjord framställning om inrättande av en ny byrådirektörstjänst och en ny notarietjänst å linjebyrån — tvenne spörsmål, vartill jag senare återkommer — har lönenämnden framhållit, att det kunde hava varit önskvärt, att vid framläggandet av frågor om inrättande av nya tjänster inom styrelsen samtidigt företetts en fullständig utredning beträffande telegrafverkets organisation och personaluppsättning under nuvarande förhållanden. Med hänsyn till dessa tjänsters speciella natur hade lönenämnden dock ansett sig böra i enlighet med telegrafstyrelsens förslag förorda desammas inrättande i samband med den av styrelsen föreslagna partiella omorganisationen av dess byråer.

Vad beträffar förslaget om inrättande av en byrådirektörsbefattning för de juridiska och administrativa ärendena å den nya ekonomi- och kanslibyrån, har lönenämnden i sitt utlåtande över telegrafstyrelsens skrivelse den 13 september 1928 anfört:

Enligt vad för lönenämnden upplysts låge till grund för förslaget i denna del jämte annat en önskan från styrelsens sida att fortsättningsvis åga tillgång till en befattningshavare, som vore i besittning av erforderliga kvalifikationer för självständig handläggning inom ekonomi- och kanslibyrån av ärenden utav juridisk eller administrativ art ävensom för föredragning, i viss omfattning, av dylika ärenden inför styrelsen. Efter sammanslagningens genomförande skulle nämligen den juridiska sakkunskapen komma att — i varje fall tills vidare — sakna representant bland styrelsens byråchefer.

Då sålunda innehavaren av den föreslagna byrådirektörsbefattningen, så vitt nämnden nu kunde bedöma, skulle komma att få sig tilldelade betydande och ansvarsfulla arbetsuppgifter och anordningen för övrigt närmast vore att betrakta såsom en besparingsåtgärd, i det att härigenom skulle

möjliggöras indragning av en utav de nuvarande byråchefstjänsterna, finge lönenämnden tillstyrka bifall till styrelsens förslag.

Kungl. Maj:t har den 28 september 1928 beviljat byråchefen å dåvarande kameralbyrå avsked med utgången av september månad 1928, och har Kungl. Maj:t därefter av de sålunda lediga två byråchefsbefattningarna inom telegrafstyrelsen den 12 oktober 1928 tillsatt den ena.

Vidare har Kungl. Maj:t den 9 november 1928 förordnat, att en extra byrådirektörsbefattning skulle tills vidare vara inrättad i telegrafstyrelsen, ävensom förordnat innehavaren av förste sekreterarbefattningen å dåvarande administrativa byrå att tills vidare innehava sagda byrådirektörsbefattning, varjämte Kungl. Maj:t föreskrivit, att en ledig byråchefsbefattning i styrelsen och nyssnämnda förste sekreterarbefattning tills vidare icke skulle uppehållas.

I likhet med lönenämnden anser jag mig böra tillstyrka telegrafstyrelsens förslag att genom sammanslagning av administrativa och kameralbyråerna minska antalet byråer i styrelsen och, i samband med att därvid en byråchefs- och en förste sekreterartjänst indragas, inrätta en byrådirektörsbefattning för de juridiska och administrativa ärendena inom styrelsen.

*Departements-
chefen.*

I samband med antagande av nu gällande avlöningsreglemente för kommunikationsverken beslöt riksdagen år 1919 bland annat inrättandet vid vart och ett av telegrafverkets sex distrikt av en befattning såsom förrådsförvaltare med högre tjänsteställning (nuvarande 21:a lönegraden) än de dit-tillsvarande förrådsbokhållarna (15:e lönegraden). Därvid förutsattes, att sistnämnda tjänster skulle i mån av dåvarande befattningshavares avgång kunna indragas.

**Indragning
av befatt-
ningen för-
rådsbok-
hållare.**

I skrivelse den 26 oktober 1928 har *telegrafstyrelsen* meddelat, att den siste innehavaren av förrådsbokhållarbefattning numera avgått med pension, samt hemställt, att befattningen måtte utgå ur den vid avlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen.

Mot vad sålunda föreslagits har jag intet att erinra.

I skrivelse den 28 december 1928 har *telegrafstyrelsen* gjort framställning om utbytande av en telegrafdirektörsbefattning mot en telegrafkommissarie-tjänst av klass 1 A m. m. Till stöd härför har styrelsen anfört:

Trafikdirektörstjänsten i telegrafverkets andra distrikt med placering i Göteborg hade den 23 oktober 1928 blivit vakant genom innehavarens från-fälle.

En i besparingssyfte planerad ändring av befälsförhållandena vid Göte-borgs telegrafstation syntes i detta sammanhang kunna komma till utförande.

Tillsammans med underlydande filialtelegrafstationer samt telegramexpedi-tioner och telegraminlämningsställen bildade nämnda telegrafstation för när-varande i administrativt och kameralt hänseende samt i fråga om ledning och övervakning av trafiken ett eget distrikt (huvudstationsområde). Sta-

**Utbytande
av en
telegraf-
direktörs-
tjänst mot
en telegraf-
kommissarie-
tjänst av
klass 1 A
m. m.**

tionens föreståndare hade telegrafdirektörs tjänsteställning och tillhörde sålunda 30:e lönegraden. Ifrågavarande föreståndartjänst ansåge telegrafstyrelsen kunna utbytas mot en telegrafkommissarietjänst av klass 1 A (i 26:e lönegraden), därest stationen samtidigt upphörde att vara huvudstation och jämte underlydande anstalter införlivades med andra distriktet.

En förutsättning för att denna ändring skulle kunna genomföras redan nu vore emellertid, att den nuvarande telegrafdirektören i Göteborg, C. G. Bertholff, placerades såsom chef för trafikavdelningen inom det sålunda utökade andra distriktet samt att han därvid bibehölles vid sin nu innehavda tjänstegrad och därmed följande avlöningsförmåner. En dylik omplacering, vilken Bertholff icke motsatte sig, mötte ur tjänstens synpunkt inga som helst svårigheter, då Bertholff omedelbart före sitt tillträdande av telegrafdirektörsbefattningen i Göteborg under en lång följd av år varit trafikdirektör i andra distriktet och sålunda vore väl förtrogen med trafik- och personalförhållandena inom detta distrikt. Då telegrafdirektören Bertholff med utgången av januari månad 1933 inträdde i pensionsåldern, borde hans telegrafdirektörstjänst indragas och trafikdirektörstjänsten i andra distriktet återbesättas.

Telegrafstyrelsen hemställer alltså, att telegrafdirektörstjänsten vid Göteborgs telegrafstation måtte utbytas mot en telegrafkommissarietjänst av klass 1 A, att telegrafdirektören Bertholff måtte, utan ändring av hans nuvarande tjänstegrad och avlöningsförmåner, tills vidare placeras såsom chef för trafikavdelningen inom telegrafverkets andra distrikt samt att trafikdirektörstjänsten i nämnda distrikt måtte under tiden hållas vakant.

Lönenämnden har i utlåtande den 19 januari 1929 anfört följande:

Genom de av telegrafstyrelsen föreslagna förändringarna i avseende å befälsförhållandena vid Göteborgs telegrafstation skulle en minskning i stationens personalkostnader kunna åstadkommas på så sätt, att befattningen såsom föreståndare för stationen i fråga förändrades till telegrafkommissarie av klass 1 A. Styrelsens förslag åsyftade sålunda närmast att utnyttja en uppkommen möjlighet till vidtagande av sådana åtgärder i organisatoriskt hänseende, som vore ägnade att åvägabringa besparingar i verkets förvaltning. Emellertid tillkomme här vissa särskilda omständigheter, vilka kunde anses underlätta den nu ifrågasatta besparingsåtgärden. Sålunda kunde erinras, hurusom en självständig telegraf- och centraltelefonstation vore avsedd att inom den närmaste framtiden träda i verksamhet i Alingsås, varvid nämnda stad med omkringliggande område, som för närvarande lydde under Göteborgs huvudstationsområde, komme att införlivas med andra distriktet. Vidare hade styrelsen, enligt vad för lönenämnden blivit upplyst, för avsikt att å Göteborgs telegrafstation successivt införa ett nytt telegrafapparatsystem (Teletype-apparaten), något som beräknades medföra icke oväsentliga förenklingar i telegraferingsarbetet å stationen.

Genom ifrågavarande organisatoriska och tekniska förändringar och framför allt genom Göteborgs telegrafstations ovan omförmälda inordnande under andra distriktet torde i viss mån en minskning i stationsföreståndarens arbete och ansvar vara att påräkna, och syntes därför lönenämnden intet vara att erinra mot att telegrafdirektörsbefattningen utbyttes mot befattning i lägre tjänstegrad.

Såsom redan vore nämnt, hade telegrafstyrelsen avsett, att Göteborgs telegrafstation hädanefter skulle tillhöra klass 1 A. Med avseende härå torde böra framhållas, att enligt vad nämnden erfarit förslaget härutinnan icke

vore grundat på någon av styrelsen i detta sammanhang verkställd poängberäkning av trafikfaktorerna vid stationen. En dylik beräkning torde ej heller kunna lämna något fullt adekvat uttryck för trafikarbetets art och omfattning vid stationen, då vid en sådan beräkning vissa av de där förtädda rörelsegrenarna skulle komma att uppvisa onormalt höga poängsiffror, medan poängtal för andra rörelsegrenar — de till telefontrafiken hörande — saknades. Även om någon direkt jämförelse mellan Göteborgs telegrafstation, å ena, och andra till klass I A hörande stationer vid telegrafverket, exempelvis Hälsingborg, Norrköping eller Östersund, å andra sidan, svårligen låte sig göra, då de sistnämnda ombesörjde såväl telegraf- som telefontrafik, vore det emellertid att förutse, att — såvitt av de nämnden delgivna siffrorna över personal, uppbörd, telegramexpeditioner m. m. kunde bedömas — stationsföreståndarens vid Göteborgs telegrafstation arbetsuppgifter efter stationens upphörande såsom huvudstation bleve minst lika maktpåliggande som vid de nämnda, till klass I A hörande stationerna.

I betraktande härav hade lönenämnden ansett sig böra förorda bifall till styrelsens förslag, att såsom föreståndare för Göteborgs telegrafstation placerades en befattningshavare i telegrafkommissaries av klass I A tjänste- och löneställning.

Vad härefter anginge styrelsens hemställan rörande nuvarande telegrafdirektörens i Göteborg placering tillsvidare såsom chef för andra distriktets trafikavdelning, föranledde ej heller styrelsens förslag i denna del till någon erinran från lönenämndens sida.

Då genom de förändringar, som enligt vad sålunda anförts kunna vidtagas beträffande telegrafstationen i Göteborg och andra trafikdistriktet, en besparing i driftkostnaderna kan ernås, torde telegrafstyrelsens förslag härutinnan böra genomföras. Jag anser mig därför böra tillstyrka, att för Göteborgs telegrafstation inrättas en ordinarie telegrafkommissariebefattning av klass I A och att telegrafdirektören Bertholff enligt åtagande förordnas att med bibehållna avlöningsförmåner såsom telegrafdirektör uppehålla den vakanta trafikdirektörsbefattningen i andra distriktet. Denna befattning bör alltså hållas vakant intill den tidpunkt, då Bertholff på grund av uppnådd pensionsålder avgår ur telegrafverkets tjänst, eller utgången av januari månad 1933. Vid denna tidpunkt bör givetvis telegrafdirektörstjänsten indragas, och torde bemyndigande för Kungl. Maj:t härtill nu böra utverkas av riksdagen.

Departementschefen.

I skrivelse den 25 september 1928 med förslag i fråga om antalet befattningar av högst 20:e lönegraden vid telegrafverket under år 1929 har *telegrafstyrelsen* bland annat hemställt, att befattningen katalogredaktör måtte uppflyttas från 17:e till 20:e lönegraden och erhålla benämningen kontrollör.

Uppflyttning av befattningen katalogredaktör till 20:e lönegraden.

Frågan om berörda tjänsts placering i högre lönegrad har tidigare varit föremål för övervägande.

Sålunda föreslog 1921 års lönekommitté i sitt den 12 oktober 1923 avgivna betänkande angående ordnandet av kvinnliga befattningshavares avlönings- och pensionsförhållanden m. m., att ifrågavarande befattning skulle förändras till kontrollörsbefattning med placering i dåvarande 12:e lönegraden i den för manliga tjänstemän gällande löneplanen. Detta förslag förordades av lönenämnden.

I yttrande över en inom finansdepartementet upprättad promemoria an-

gående ordnande av de kvinnliga befattningshavarnas avlöningsförhållanden m. m. anförde telegrafstyrelsen, att utredning i enlighet med Kungl. Maj:ts bemyndigande påginge inom styrelsen i fråga om viss omläggning av arbetet med rikstelefonkatalogens framställande och att det för det dåvarande icke kunde avgöras, huru redaktionsarbetet borde för framtiden bedrivas.

Lönenämnden anförde i yttrande över nämnda promemoria, att den tjänstegren, som här avsåges, vore föremål för en ännu icke i detalj utformad omorganisation. Då härtill komme, att katalogredaktörsbefattningen genom placering i den dittillsvarande 12:e lönegraden (nuvarande 20:e lönegraden) skulle erhålla en av arbetsuppgiften icke betingad löneförhöjning, syntes det lönenämnden lämpligast, att befattningen tills vidare och i avvaktan på ett slutligt ordnande av hithörande förhållanden hänfördes till dåvarande 10:e lönegraden för manliga tjänstemän.

I det i statsverkspropositionen till 1925 års riksdag framlagda förslaget rörande ordnandet av kvinnliga befattningshavares avlönings- och pensionsförhållanden upptogs i enlighet härmed i avvaktan på närmare utredning rörande dess rätta plats på löneskalan katalogredaktörsbefattningen i nuvarande 17:e lönegraden, och blev detta förslag av riksdagen bifallet.

Till stöd för sin förevarande framställning har *telegrafstyrelsen* anfört följande:

I jämbredd med rikstelefonnätets starka utveckling hade rikstelefonkatalogen från att vid starten 1889 hava utgjort ett litet häfte om 14 sidor i enspaltig, spatiös uppställning ökats till ett årligen utkommande bokverk på flera tusen tättryckta sidor. Den hade under hela sin tillvaro redigerats centralt för hela landet av en särskild avdelning inom styrelsen. Så länge katalogen i fråga om omfånget höll sig inom något så när rimliga gränser, kunde redigeringen relativt lätt även i minsta detalj överblickas av en enda person, katalogredaktören, men svårigheterna växte med det ständigt ökade abonnentantalet. Detta hade från 169 abonnenter år 1889 stigit till 207,741 den 1 januari 1919. Den 1 juli 1918 övertog telegrafverket Stockholmstelefonns nät, som då omfattade inalles cirka 90,000 abonnenter. Inarbetning av dessa i rikstelefonkatalogen ägde rum först med 1922 års katalog. Dessförinnan utgavs en separat katalog för förutvarande Stockholmstelefonns abonnenter, vilken redigerades av en särskild redaktion. Sammanförandet av katalogerna för riks- och Stockholmstelefonabbonenterna, som var nödvändigt i och med samtrafikens införande, kom i förening med under tiden inträffad kraftig abonnentökning Stockholmsdelen att svälla ut till ett omfång, som ej blott gjorde, att boken blev ohanterlig, utan även inverkade synnerligen menligt på utgivningstiden. Redigeringen av enbart denna del tog så lång tid, att utgivningen av densamma — och som en följd därav även utgivningen av de övriga fem delarna — försenades i högre grad än som var förenligt med katalogernas aktualitet vid utkomsten. Salunda utkom Stockholmsdelen år 1927 först i april månad, under det att dess rätta utgivningstid vore vid årsskiftet.

På förslag av den kommitté, som styrelsen år 1924 efter Kungl. Maj:ts bemyndigande tillsatte för verkställande av utredning i fråga om möjlighet till genomförande av besparingar och förbättringar vid rikstelefonkatalogens uppställning, redaktion och tillverkning, beslöt styrelsen införa den ändringen ifråga om katalogutgivningen, att redigeringen av Stockholmsdelen avskildes och anförtröddes åt rikstelefonbyråns i Stockholm abonnemangsavdelning, lydande under telefondirektören, under det att redigeringen av de övriga delarna fortfarande förlades under centralredaktionen. Abonnentantalet för

1928 års kataloger, första året denna förändring varit i kraft, blev för Stockholmsdelen 124,000 och för övriga delar omkring 255,000. Centralredaktionen omländerhade sålunda efter omorganisationen dubbelt så stort antal abonnenter som Stockholmsredaktionen och 23 % flera än år 1919, då Stockholmstelefon kom till. Samtidigt härmed hade gjorts den förändringen, att vad beträffade landsortsdelarna lokalkataloger utbrutits för Göteborg och Malmö, vilka i första hand utarbetades å respektive telefonbyråer, under det att redigeringen övervakades och sammanhölls på centralredaktionen, där lokalkatalogerna hoparbetades med övriga till respektive katalogdelar hörande abonnentförteckningar. Det vore även styrelsens avsikt att, i den mån så visade sig ändamålsenligt, fortsätta på denna väg att för större städer anordna lokalsättning under centralredaktionens överinseende.

Till det rena katalogarbetet hade för katalogredaktörens del sålunda kommit ett på flera håll förlagt rådgivande och övervakande arbete. Befattningen hade härigenom enligt styrelsens mening kvalitativt förändrats och avsevärt höjts.

Efter att hava erinrat om vad styrelsen rörande ifrågavarande befattning yttrat i anledning av ovanberörda promemoria anför telegrafstyrelsen, att då den förut omförmälda utredningen rörande katalogens framställande numera vore slutförd och den beslutade omläggningen trätt i kraft, styrelsen ansåge tiden vara inne för placering av denna befattning i en lönegrad, som motsvarade det med befattningen förenade ansvarsfulla och betydande arbetet. Under uttalande, att styrelsen, liksom då frågan tidigare varit före, hyste den uppfattningen, att innehavaren av befattningen borde erhålla kontrollörs tjänstegrad, hemställer styrelsen, att för ändamålet måtte inrättas en ny kontrollörstjänst.

Lönenämnden har anført, att nämnden för att kunna bilda sig en fullt grundad uppfattning rörande de tjänsteförhållanden, som efter omorganisationen ankomme på katalogredaktören, i anledning av remiss å ärendet avlagt besök å telegrafstyrelsens katalogredaktion och att nämnden därvid kommit till den övertygelsen, att de arbetsuppgifter, vilka numera åläge katalogredaktören såsom föreståndare för nämnda avdelning och arbetsledare för en relativt talrik grupp befattningshavare, vore av den kvalificerade art, att en uppflyttning av befattningen i 20:e lönegraden måste anses skäligen. På grund härav har lönenämnden förordat bifall till telegrafstyrelsens föreliggande framställning.

Såsom av det anförda framgår, har frågan om katalogredaktörsbefattningens slutliga placering å löneskalan blivit uppskjuten i avvaktan på omläggning av arbetet med rikstelefonkatalogens framställande. Då efter verkställd utredning denna förändring nu är i detalj genomförd, torde förevärande spörsmål kunna upptagas till slutlig prövning. Vid överbägande av vad i ärendet förekommit har jag kommit till den uppfattningen, att trots genom omläggningen åvägabragt decentralisation av vissa delar av redaktionsarbetet ifrågavarande befattning är förenad med så krävande och ansvarsfulla arbetsuppgifter, att den föreslagna högre lönegradsplaceringen av

Departements-
chefen.

befattningen är befogad. Vid sådant förhållande och då befattningen är av den beskaffenhet, att bifall till framställningen icke bör kunna åberopas som skäl för högre lönegradsplacering i andra fall, anser jag mig böra tillstyrka, att befattningen uppflyttas till 20:e lönegraden och erhåller benämningen kontrollör.

Förändrad
placering av
en linje-
ingenjör-
tjänst.

I samband med förslag till nu gällande avlönningssystem vid kommunikationsverken framlade Kungl. Maj:t i proposition, nr 394, för 1919 års riksdag förslag i fråga om antalet av vissa befattningar vid telegrafverket m. m. Förslaget bifölls av riksdagen (skrivelse nr 289), som förklarade, att förslaget ej heller i dess enskildheter givit riksdagen anledning till erinran.

I enlighet med statsmakternas sålunda fattade beslut placerades å radiobyrån bland andra en förste byråingenjör (27:e lönegraden) och en byråingenjör (26:e lönegraden) såsom föreståndare för fartygsstationsavdelningen respektive landstationsavdelningen. För linjedistriktet upptogos, bland andra befattningar, 20 linjeingenjörstjänster (26:e lönegraden).

Sedan nästlidet års riksdag (skrivelse nr 99) lämnat av Kungl. Maj:t i proposition, nr 52, framlagt förslag om förändrad placering av vissa tjänster vid telegrafverket utan erinran, har Kungl. Maj:t den 11 maj 1928 medgivit, bland annat, att den vakanta förste byråingenjörstjänsten å förrådsbyrån finge överföras till radiobyråns landstationsavdelning och den å nämnda avdelning befintliga byråingenjörstjänsten i stället placeras å förrådsbyrån, varjämte Kungl. Maj:t meddelat beslut om återbesättande av berörda förste byråingenjörstjänst.

I skrivelse den 19 december 1928 har *telegrafstyrelsen* gjort framställning om tillsättande av, bland andra ordinarie tjänster vid telegrafverket, en linjeingenjörstjänst samt till stöd härför anfört följande:

I och med den statliga rundradioverksamhetens begynnelse i Sverige år 1925 hade arbetsbördan å styrelsens radiobyrå vuxit år från år i samma mån, som telegrafverkets sändarstationer för rundradio ökats i antal och licenssiffrorna vuxit. Under det att byråns tekniska personal tidigare nära nog uteslutande haft att ombesörja frågor av teknisk art för den kommersiella radioverksamheten, vilket arbete då kunde ombesörjas av ett relativt ringa antal befattningshavare, hade rundradiorörelsen medfört ett starkt stegrat behov av kvalificerad arbetskraft för ej blott anläggning och drift av verkets rundradiostationer — förutom vissa smärre anläggningar kunde nämnas Motala med en anläggningskostnad av 1,070,000 kronor, Göteborg och Hörby av tillsammans omkring 500,000 kronor samt den nya planerade större stationen i Stockholm, vilken beräknats till en kostnad av omkring 1,100,000 kronor — utan jämväl för helt nya arbetsuppgifter, främst mottagningstekniska frågor och experimentella undersökningar. Dessa krav hade nödgat radiobyrå att som extra personal anställa ett antal yngre ingenjörer, och torde med hänsyn till den utveckling, rundradioverksamheten alltfört hade, ytterligare ökad teknisk arbetskraft successivt bliva behövlig.

Då det för verkets och rundradioverksamhetens utveckling vore ett livsvillkor, att den arbetskraft, som funnes vid verket, också framgent finge behållas, vore det oundgängligen nödvändigt, att möjlighet till befordran i tur och ordning bereddes de yngre befattningshavarna, emedan dessa eljest

— såsom för övrigt redan börjat ske — sökte sig till den privata industrien med dess, för närvarande, måhända bättre anställningsvillkor.

Landstationsavdelningens å radiobyråns organisation vore för närvarande så lagd, att, förutom en förste byråingenjörsbefattning, funnes en linjeingenjörsbefattning, vilken tillkomme huvudsakligen arbeten med nya stationers anläggning, montage och drift. Tiden vore nu inne att jämväl besätta den post, som företrädesvis hade att ombesörja de mottagningstekniska ärendena, ej blott sådana i samband med rundradio, utan också för långdistans-trafiken med Amerika, kortvågsradio m. m., med en ordinarie linjeingenjör. För ifrågavarande linjeingenjörsbefattning kunde för tillfället tagas i anspråk en av de linjeingenjörsbefattningar, som för närvarande vore lediga på linjedistriktet.

Sedan år 1925 ombesörjdes dessa ärenden av en ingenjörsassistent, vilken styrelsen hade för avsikt att förordna å ifrågakomna linjeingenjörstjänst.

På grund av det anförda har telegrafstyrelsen hemställt om bemyndigande att i vanlig ordning med ordinarie innehavare tillsätta en vakant linjeingenjörstjänst med placering å radiobyråns landstationsavdelning.

Med hänsyn till de ökade arbetsuppgifter, som den starka och alltjämt Departmentsschefen. fortgående utvecklingen inom radiotekniken medfört för radiobyråns landstationsavdelning, erfordras en jämförelsevis högt kvalificerad ledande arbetskraft jämväl för de mottagningstekniska ärendena å radiobyran. Det synes därför befogat att giva denna befattningshavare en fastare och bättre avlönad ställning än nu är förhållandet. Därest riksdagen icke däremot uttalar någon erinran, lär Kungl. Maj:t alltså framdeles medgiva, att i sådant syfte den av telegrafstyrelsen föreslagna förändrade placeringen av en linjeingenjörstjänst vidtages samt att sagda tjänst må i vanlig ordning återbesättas med ordinarie innehavare.

I skrivelse den 24 augusti 1927 hemställde telegrafstyrelsen på anförda skäl, att vid telegrafverket måtte inrättas befattningen förste kansliskrivare. Inrättande av befattningen förste kansliskrivare.

Lönenämnden avstyrkte förslaget under framhållande, att det syntes lämpligast, att införandet av nya tjänstekategorier vid vederbörande verk såvitt möjligt skedde endast i samband med en allmän revision av avlöningsreglementet med därtill hörande tjänsteförteckning.

I skrivelse den 29 augusti 1928 har telegrafstyrelsen förnyat sin framställning.

I utlåtande häröver har lönenämnden anført, att då numera 1928 års lönekommitté tillsatts med uppdrag att bland annat verkställa utredning rörande en allmän revision av gällande avlöningsreglementen och då detta revisionsarbete jämväl torde komma att avse de vid reglementena fogade tjänsteförteckningarna, det syntes lämpligast, att frågan om behovet av förste kansliskrivarebefattningens inrättande vid telegrafverket hänskötes till nämnda kommittés beprövande. Lönenämnden har därför ansett sig böra för närvarande avstyrka bifall till förslaget.

Då, såsom lönenämnden erinrat, ytterligare utredning i denna fråga synes Departmentsschefen. erforderlig, torde med frågans prövning böra anstå.

Inrättande
av vissa nya
tjänster
m. m.

I skrivelse den 29 augusti 1928 har *telegrafstyrelsen* framlagt förslag om uppflyttande eller nyinrättande av vissa tjänster vid telegrafverket. De sålunda begärda tjänsterna äro en byrådirektör (28:e lönegraden), en förste linjeingenjör (27:e lönegraden), en linjeingenjör (26:e lönegraden), en överkontrollör (24:e lönegraden), två förste kontrollörer och en avdelningsingenjör (22:a lönegraden) samt en notarie (21:a lönegraden).

Över denna framställning har *lönenämnden* den 18 oktober 1928 avgivit utlåtande.

En byrå-
direktör.

Beträffande byrådirektörstjänsten anför *telegrafstyrelsen*:

När linjebyråns konstruktionsavdelning år 1920 erhöll sin nuvarande organisation, bestod arbetet huvudsakligen i handläggning av: 1) ärenden rörande planering och inredning av telegrafverkets manuela stationer, såsom uppgörande av förslag till växelbordssystem, förslag till program för stationsarbeten samt utarbetande av konstruktions- och arbetsritningar för tillverkningen, 2) ärenden rörande automatiska stationer och automatsystem i allmänhet, samt 3) ärenden rörande nya modeller å apparater, växelbord, linje- och nätbyggnadsmateriel samt för telegrafverkets arbeten erforderliga inventarier.

Därjämte ålåg det avdelningen att följa utvecklingen inom apparat- och växelbordstekniken samt att handhåva telegrafverkets experimentverkstad.

Sedan dess hade den tekniska utvecklingen inom telegrafverket gått framåt med stora steg, vilket även återspeglats i konstruktionsavdelningens hastigt ökade arbetsbörda. Tidigare arbetsområden hade sålunda fått en omfattning, som för 10 år sedan, då planen till konstruktionsavdelningens nuvarande organisation uppgjordes, knappast kunde förutses, och nya uppfinningar hade undan för undan skapat nya arbetsfält, vilket allt, enligt styrelsens mening, nu gjorde en omorganisation av konstruktionsavdelningen nödvändig. För att ytterligare motivera detta kunde anföras följande.

Pågående automatisering av de stora telefonnäten medförde betydande arbete i form av projekteringar, kostnadsberäkningar, konstruktioner och kontroll, varjämte den mekanisering av en tidigare manuell expedition, som automatiseringen innebure, för framtiden komme att kräva en speciellt utbildad teknisk personal för övervakning och kontroll.

Inom avdelningen hade ett automatiskt reläsystem konstruerats och utexperimenterats. Detta system, som praktiskt kommit till användning vid automatiseringen av Sundsvalls telefonstation, väntades bliva utnyttjat i hög grad. Genom att tillverkningen förlagts till telegrafverkets egen verkstad måste allt konstruktionsarbete och alla tekniska beräkningar för tillverkning av stationer enligt detta system — således arbeten, som beträffande andra automatsystem utfördes av vederbörande leverantör själv — utföras på styrelsens konstruktionsavdelning, vilket givetvis i hög grad ökat dess arbete.

De senare årens kablifiering av riksnätet hade framtingat en ny typ av stationer, s. k. överdragsstationer, för vilka all utrustning, så när som på själva telefonöverdragen, tillverkades å egna verkstäder. Konstruktionsarbetet för dessa stationer måste också utföras inom styrelsen.

Det intensiva uppfinnararbete, som karakteriserat de senaste årens utveckling på telefonins område, hade också gjort det nödvändigt att å konstruktionsavdelningen upptaga patentgranskning inom det område, som berörde telegrafverkets verksamhet.

Det anförda jämte det förhållandet, att den allt mera tekniskt betonade utvecklingen inom telegrafverket givetvis ställde stora krav på och följakt-

ligen krävde en mera utpräglad specialisering av den för anläggningarnas fullgoda funktion och ekonomiska utnyttjande ansvariga personalen, hänvisade på nödvändigheten av att en uppdelning av konstruktionsavdelningen omedelbart komme till stånd.

Omorganisationen skulle innebära inrättandet av:

1. En egentlig konstruktionsavdelning, där allt konstruktionsarbete för linjer, nät, stationer, inventarier och apparater samt allt patentarbete utfördes. Till denna avdelning skulle jämväl experimentverkstaden hänföras.

2. En stationsavdelning för planering i ekonomiskt och tekniskt hänseende av telefon- och överdragsstationer samt kontroll av dessa stationers montage och drift.

Som föreståndare för den egentliga konstruktionsavdelningen kvarstode avdelningens nuvarande föreståndare, en byrådirektör, och för stationsavdelningen föreslog styrelsen inrättandet av en ny byrådirektörstjänst. En lägre tjänsteställning torde icke kunna ifrågakomma med hänsyn dels till det utomordentligt ansvarsfulla arbete, som komme att åvila avdelningen, dels ock till det förhållandet, att avdelningens chef måste i sitt arbete erhålla en avsevärd självständighet.

Lönenämnden anför följande:

Även enligt nämndens mening vore det av stor betydelse för telegrafverket, vilket befunde sig under stark utveckling i tekniskt avseende, att äga tillgång till kompetenta och väl kvalificerade ledare på de olika specialområden, som berördes av sagda utveckling. I betraktande härav och då enligt vad för lönenämnden framhållits inrättandet av ifrågavarande tjänst i 28:e lönegraden icke ansåges kunna medföra några konsekvenser i form av krav på förhöjd löneställning för andra befattningar inom närliggande arbetsområden, funne lönenämnden icke något att erinra mot telegrafstyrelsens förslag i förevarande punkt.

Rörande förste linjeingenjörstjänsten yttrar *telegrafstyrelsen*:

Anläggnings- och underhållsarbetena å Göteborgs telefonstationer handhades alltsedan år 1920 av en linjeingenjör såsom föreståndare för linjesektionen »Göteborgs telefonstationer».

Under de år, som förflutit sedan nämnda år, hade dessa arbeten avsevärt ökats. Under denna tidsperiod hade ej endast två nya understationer anordnats utan även huvudstationens ombyggnad till automatisk drift påbörjats och fullbordats för 12,000 abonnenter. Såsom ett bevis på utvecklingen under denna period kunde meddelas, att apparatantalet vid Göteborgs telefonstationer, som vid 1920 års ingång var 23,778, stigit till 31,892 vid början av år 1928. Samtidigt hade givetvis de tekniska anordningarna för de nya telefonstationerna och införandet av automatisk drift ställt allt större krav på den tekniska personalen och särskilt på sektionsföreståndarens duglighet och arbetsförmåga. Med anledning härav hade telegrafstyrelsen ansett skäligt, att föreståndaren för Göteborgs telefonstationers sektion höjdes från linjeingenjörs grad till förste linjeingenjörs grad.

Lönenämndens utlåtande i denna del är av följande lydelse:

Såsom av telegrafstyrelsens skrivelse framginge hade den linjeingenjör, varom här vore fråga, till uppgift att leda och övervaka arbetet vid installationen av automatiseringsanordningarna å Göteborgs telefonnät samt att sedermera efter automatiseringen ansvara för den tekniska funktionen hos och vidmakthållandet av ifrågavarande automatiseringssystem. Enligt vad för lönenämnden framhållits vore förslaget i denna punkt förestavat av en önskan från styrelsens sida att kunna för de svåra och maktpåliggande

En förste
linjeingenjör.

specialarbeten, som automatiseringen innebure, förvärva och behålla en i dylik specialtjänst förfaren och dugande person, och vore det därför nödigt, att föreståndaren för automatiseringsarbetena gäves samma tjänste- och löneställning, som redan tillkomme föreståndaren för motsvarande tjänsteområde i Stockholm.

På de sålunda anförda skälen hade lönenämnden ansett sig böra tillstyrka ifrågavarande linjeingenjörsbefattnings uppflyttning till förste linjeingenjörs-tjänst med placering i 27:e lönegraden.

En linje-
ingenjör.

Telegrafstyrelsen anför i fråga om den nya linjeingenjörstjänsten följande:

För anläggnings- och underhållsarbetena å Stockholms telefonstationer funnes för närvarande anställda en förste linjeingenjör såsom föreståndare för arbetena å samtliga stationer samt såsom biträden åt honom dels en linjeingenjör, vilken huvudsakligen hade på sin lott arbetena å riks- och landsstationerna, en konstruktör, vilken närmast handhade arbeten, som rörde automatstationerna, och tre ingenjörsassistenter.

Allt eftersom automatiseringen av Stockholms telefonstationer fortskrede, bleve givetvis anläggnings- och underhållsarbetena å automatstationerna av allt större vikt, och allt större krav måste ställas på den person, som vore föreståndare för arbetena å dessa stationer.

Redan nu vore ungefär 20,000 abonnenter automatiserade. När automatstationen i kvarteret Jericho omkring årsskiftet 1928/1929 färdigställdt, vore ungefär 35,000 abonnenter automatiserade. Byggnader för automatstationer å Södermalm och å Norrmalm vore under uppförande och kontrakt rörande leverans av stationerna redan upprättade. Den person, som vore närmast ansvarig för dessa automatstationers ordentliga funktion och skötsel, borde rättvisligen erhålla linjeingenjörs grad.

Telegrafstyrelsen finge därför föreslå, att en linjeingenjörsbefattning anordnades i Stockholm med sysselsättning för innehavaren såsom närmaste ledare av arbetena å Stockholms automatiska telefonstationer.

Lönenämnden anför, att det speciella arbetsfält, varom här vore fråga, syntes motivera, att den befattningshavare, som finge sig anförtrodd ledningen av ifrågavarande arbeten, erhöile tjänsteställning såsom linjeingenjör, synnerligast som denna tjänsteställning redan innehades av den under förste linjeingenjören lydande befattningshavare, som hade på sin lott arbetena å riks- och landsstationerna. Lönenämnden har därför ansett sig böra tillstyrka förevarande förslag.

En över-
kontrollör.

Vidkommande en ny överkontrollörstjänst anför *telegrafstyrelsen*:

Såsom föreståndare för den interurbana avdelningen vid Stockholms telefonstation vore sedan den 1 juli 1920 anställd en tjänsteman i förste kontrollörs tjänsteställning. Under de år, som förflutit, sedan den nuvarande organisationen beträffande befälsförhållandena å nämnda station genomfördes — densamma vore baserad på trafiksiffror från år 1918 — hade den interurbana telefontrafiken varit stadd i kraftig tillväxt. Belysande härför vore det förhållandet, att antalet å stationen betjänade inländska riksledningar sedan år 1918 i det närmaste tredubblats och för närvarande utgjorde 430. Under år 1927 hade vid riksavdelningen expedierats omkring 4½ miljoner avgiftsbelagda samtal om sammanlagt nära 7 miljoner samtalsperioder, motsvarande en avgiftssumma av omkring 5 miljoner kronor; hela antalet vid stationen expedierade interurbana samtal, avgående och ankommande, utgjorde i det närmaste 10 miljoner. Den vid avdelningen tjänstgörande personalen utgjordes för närvarande av 340 befattningshavare.

Redan ledningen och övervakandet av denna väldiga trafik ställde själfvallet mycket stora krav på avdelningsföreståndarens mogenhet, kunskaper och omdöme. I än högre grad hade emellertid denna föreståndarens arbetsbörda och ansvar samt betydelsen av hans tjänst ökats genom den under senare åren verkställda utbyggnaden av de internationella telefonförbindelserna. Medan tidigare Stockholms trafik med utlandet inskränkt sig till Danmark, Norge och vissa delar av Tyskland, hade nu telefonförbindelser etablerats med de flesta mera betydande länderna i Europa samt med vissa delar av Amerika. Stockholms utomlandsförbindelser komme under den närmaste tiden att än ytterligare utsträckas. Inom kort komme sålunda bland annat den nya telefonkabeln till Finland att tagas i bruk. Efter öppnandet av denna nya förbindelseled kunde Stockholm förväntas bliva en förmedlingspunkt för trafiken mellan Östeuropa och en betydande del av de övriga europeiska staterna.

För att kunna vid ifrågavarande post varaktigt fästa en med såväl inländsk som internationell telefontrafik väl förtrogen tjänsteman, vilken hade förmåga att fullt behärska det stora arbetsområde, varom här vore fråga, samt att rationellt utnyttja befintliga resurser i fråga om personal och ledningar, funne styrelsen det nödvändigt, att befattningen såsom föreståndare för avdelningen höjdes till överkontrollörstjänst.

Lönenämnden yttrar på denna punkt följande:

För vinnande av närmare kännedom om behovet av en uppflyttning av en utav de vid Stockholms telefonstation befintliga förste kontrollörsbefattningarna till överkontrollörstjänst hade nämnden avlagt besök å nämnda station och därvid sökt göra sig underrättad om de tjänsteåligganden, som påvilade innehavaren av ifrågavarande förste kontrollörsbefattning. På grund av vad därvid inhämtats hade nämnden, särskilt med hänsyn till den internationella telefontrafikens utveckling under senare år och den befattning med denna sida av telefontjänsten, som nämnde förste kontrollör hade att taga, kommit till den uppfattningen, att skäl föreläge för en uppflyttning av befattningen i fråga till överkontrollörstjänst. Lönenämnden ansåge sig sålunda ej heller böra framställa någon erinran mot styrelsens i detta hänseende framställda förslag.

I fråga om de två förste kontrollörstjänsterna anför *telegrafstyrelsen*:

Det manliga trafikbefälet vid Göteborgs telefonstation utgjordes för närvarande av tre kontrollörer, en förste telegrafassistent och en telegrafassistent. Den nuvarande befälsorganisationen vore baserad på abonnentantal och trafikciffror för år 1917, alltså på förhållanden, som låge mera än tio år tillbaka i tiden. Trafikens starka ökning och tillkomsten av icke mindre än tre nya lokalstationer gjorde det nödvändigt att nu vidtaga sådan ändring i befälsförhållandena å stationen, att de båda huvudavdelningarna, riksavdelningen, med vilken inom den närmaste tiden komme att införlivas hela landsavdelningen, samt lokalavdelningen vardera erhöles såsom chef en tjänsteman i förste kontrollörs tjänsteställning. För möjliggörande härav hemställde styrelsen om utbyte av två kontrollörstjänster mot förste kontrollörstjänster. Samtidigt kunde den tredje kontrollörstjänsten, vars innehavare icke längre komme att tjänstgöra såsom avdelningsföreståndare, ersättas med en förste telegrafassistenttjänst.

Tillväxten och utvecklingen av Göteborgs telefonstation sedan år 1917 framginge av nedanstående sammanställning.

Två förste
kontrollörer.

	År 1917.	År 1927.
Antal huvudabonnemang	18,499	30,817
» avgiftsfria samtal	42,185,000	74,429,800
» avgående taxerade rikssamtals- perioder	2,787,626	3,684,898
Inkomster av lokal- och landsnätet, kronor	1,589,433	4,931,786
Inkomster av riksnätet, kronor	1,293,390	2,448,466

Ovanstående siffror för år 1927 innebure, att telefonrörelsen i Göteborg numera uppnått ungefär samma omfattning som motsvarande rörelse i Stockholm vid den tidpunkt, då föreståndarna för en var av riks-, lands- och lokalavdelningarna i Stockholm tilldelades förste kontrollörs tjänsteställning. Här till komme, att Göteborg i likhet med Stockholm utgjorde förmedlingsstation för den ständigt växande telefontrafiken mellan Sverige och utlandet. Vad i sistnämnda avseende ovan sagts beträffande föreståndaren för riksavdelningen i Stockholm gällde därför, om ock i något mindre omfattning, även kontrollören å riksavdelningen i Göteborg.

Då vid bifall till styrelsens förslag i fråga om inrättandet av en överkontrollörstjänst i Stockholm en förste kontrollörstjänst skulle bli disponibel och således kunna tagas i anspråk för en av de föreslagna förste kontrollörstjänsterna i Göteborg, skulle följaktligen endast en ny förste kontrollörstjänst behöva inrättas. Antalet kontrollörstjänster skulle i samband härmed komma att minskas med tre och antalet förste telegrafassistenter, som ovan nämnts, ökas med en.

Lönenämnden har utlåtit sig sålunda:

Av vad telegrafstyrelsen anfört framginge, att avsikten nu vore att slutgiltigt sammanföra de hittillsvarande riks- och landsavdelningarna i Göteborg till en enda avdelning med en förste kontrollör såsom föreståndare. Den arbetsbörda, som sålunda torde komma att åvila den närmaste ledaren av denna avdelning, syntes lönenämnden väl motivera befattningens uppflyttning till förste kontrollörstjänst, i all synnerhet som den internationella telefontrafikens utveckling även vid denna station ställde stora krav på föreståndarens arbetsförmåga och duglighet. Vad lokalavdelningen beträffade, hade denna under de senare åren undergått en stark utveckling genom tillkomsten av tre nya lokalstationer, något som i och för sig syntes utgöra skäl för en bättre tjänste- och löneställning för den befattningshavare, som hade att övervaka trafikarbetet inom avdelningen. Den pågående automatiseringen av Göteborgs lokala telefonnät torde ock ställa speciella krav på denna befattningshavares kunnighet och organisationsförmåga.

På grund av det anförda och då den tredje vid Göteborgs telefonstation tjänstgörande kontrollören skulle efter den ifrågasatta lönegradsuppflyttningen kunna ersättas med en befattningshavare i förste telegrafassistents tjänstegrad, hade lönenämnden funnit sig böra förordade telegrafstyrelsens förslag om utbytande av två kontrollörer vid nämnda station mot befattningshavare i förste kontrollörs tjänsteställning.

En avdelnings-
ingenjör.

Telegrafstyrelsen har beträffande den nya avdelningsingenjörstjänsten anfört:

Mät- och provningsavdelningarna vid telegrafverkets verkstad förestodes för närvarande av en ingenjörssassistent (20:e lönegraden). På grund av den starka och snabba utveckling, som såväl telegrafi som telefoni och radio

tagit under de senaste åren, måste tillverkningen av apparater och effekter för att tillgodose de moderna kraven tid efter annan omläggas, liksom de nya apparaterna måste underkastas omfattande undersökningar och funktionsprov samt utredningar verkställas beträffande fel och störningar. Med säkerhet kunde förutses, att ifrågavarande arbeten alltjämt komme att ökas, varför allt större krav måste ställas på föreståndaren för denna avdelning. Med hänsyn till det stora ansvar och de kvalificerade arbetsuppgifter, som avilade denna befattningshavare, syntes det styrelsen väl motiverat, att han bereddes avdelningsingenjörns tjänsteställning.

Häröver har *lönenämnden* yttrat följande:

Lönenämnden hade av föreståndaren för telegrafverkets verkstad inhämtat närmare upplysningar rörande de arbetsuppgifter, som åläge bemälda ingenjörssassistent. Dessa arbetsuppgifter hade syntes lönenämnden vara av den kvalificerade och ansvarsfulla beskaffenhet, att desamma torde motivera tjänstens utbytande mot en befattning inom 22:a lönegraden. Då härförutom, enligt vad för lönenämnden upplysts, ifrågavarande ingenjörssassistenttjänst i berörda hänseenden intoge en obestriddlig särställning framför övriga befattningar inom samma tjänstekategori, torde den av telegrafstyrelsen föreslagna höjningen i tjänste- och lönegrad av befattningen såsom föreståndare för verkets mät- och provningsavdelningar icke kunna medföra några konsekvenser i fråga om andra, med densamma nu jämförda tjänster.

Lönenämnden finge därför tillstyrka bifall till telegrafstyrelsens i denna punkt gjorda framställning.

I fråga om inrättande av ytterligare en notariatstjänst har *telegrafstyrelsen* upprepade gånger gjort framställning. Då styrelsen i skrivelse den 26 augusti 1925 först gjorde framställning i ämnet, anförde styrelsen följande:

En notarie

Genom tillkomsten av rikskabelanläggningarna, för vilkas utvidgning och underhåll en vidlyftig skriftväxling med firmor i utlandet måste föras, hade korrespondensen för styrelsens linjebyrå, särskilt å engelska språket, i avsevärd grad ökat.

Vidare hade på grund av den alltmer utvecklade internationella telefontrafiken och det härigenom alltmer ökade antalet tekniska frågor, om vilka skriftväxling måste föras med främmande länder, det visat sig nödvändigt att å styrelsens linjebyrå hava anställd en person, som fullt behärskade korrespondensen på främmande språk.

Ifrågavarande arbetsuppgifter hade sedan flera år tillbaka handhåfts av en extra ordinarie notarie, vilken genom avlagd akademisk examen i engelska, franska och tyska språken samt därutöver genom studier vid handelshögskolan i Stockholm vunnit den härför erforderliga kompetensen.

Då ifrågavarande befattning vore av permanent art och nuvarande innehavaren därav varit anställd i verkets tjänst så lång tid, att han den 1 juli 1926 skulle komma i åtnjutande av samma lön, som gällde för ordinarie notarie i lägsta löneklassen, syntes det styrelsen icke innebära rättvisa att fortfarande hålla befattningen å extra stat och därigenom beröva innehavaren förmånen av rätt till tjänste- och familjepension samt de större förmåner i avseende å rätt till semester och sjukavlöning, som tillkomme ordinarie tjänsteman, varför styrelsen finge föreslå, att befattningen i fråga uppfördes å ordinarie stat.

Lönenämnden har i betraktande av vad telegrafstyrelsen till motivering för sin hemställan i denna del anfört förklarat sig icke finna anledning till erinran.

Departements-
chefen.

På grund av teknikens snabba framsteg inom telefon- och radioväsendet samt den hastiga trafikökning, som inom dessa grenar av verkets arbetsområde under de senaste åren ägt rum, bland annat genom de utvidgade förbindelserna med utlandet, befinner sig telegrafverket, såsom jag inledningsvis antytt, på dessa områden i en stark utveckling, som ställt verket inför såväl kvantitativt som kvalitativt alltmer ökade arbetsuppgifter. För att kunna motsvara de sålunda växande kraven måste emellertid verket beredas möjlighet att till fullgörande av de vidgade arbetsuppgifterna förvärva och behålla tillräckliga, väl kvalificerade arbetskrafter. Då samtliga nu omförmälda förslag om uppflyttning eller nyinrättande av tjänster äro betingade av denna ökade rörelse och deras genomförande synes erforderligt för verksamhetens behöriga bedrivande inom respektive specialområden, har jag ansett nödig återhållsamhet beträffande inrättande av nya tjänster kunna förenas med ett tillstyrkande av dessa förslag.

Statens järnvägar.

Uppflyttning
av Ols-
krokens
station till
klass 1 B.

I skrivelse den 20 oktober 1928 har *järnvägsstyrelsen* gjort framställning om uppflyttning i högre klass av Olskrokens station. Till stöd härför har styrelsen anfört följande:

Enligt beslut av 1926 års riksdag fastställdes antalet stationer av klass 2 vid statens järnvägar till 21, och bland de stationer, som hänfördes till denna klass, befann sig stationen Olskroken, vilkens poängtal, uträknat med ledning av 1923 års trafik, utgjorde 236. Emellertid hade trafikomfattningen vid stationen efter nämnda år vuxit så avsevärt, att det med ledning av 1927 års trafiksiffror uträknade poängtalet utgjorde 348. Den fastställda undre gränsen för station av klass 1 B utgjorde 240.

Genom den omdaning av bangårdsförhållandena i Göteborg, som nu påginge, komme emellertid till statens järnvägars station därstädes att förläggas all person- och ilgodstrafik, varemot den fraktstyckegods- och vagnslastgodstrafik, som nu förekomme vid nämnda station, överflyttades till Bergslagens järnvägars station. Å den förstnämnda stationen komme därför icke längre att förekomma någon godsvagnstrafik av betydelse. Ledandet och övervakandet av växlingsarbetet å Sävenäs rangerbangård, som nu handhades av Göteborgs station, ansåges därför icke lämpligen böra bibehållas å denna station, utan detta arbete komme att från och med den 1 maj 1929 överflyttas på Olskrokens station. Härigenom komme denna station att ytterligare vinna i betydelse och dess höjning till klass 1 B bleve ännu mera motiverad. Efter genomförandet av nämnda överflyttning komme stationen säkerligen att erhålla en poängsumma, som gjorde den jämställd med stationer av klass 1 A, av vilka Hallsberg, Nässjö och Örebro C. för år 1927 uppnått en poängsumma av 384, 347 respektive 325. Styrelsen ansåge dock, att stationen tillsvidare icke borde höjas till högre klass än 1 B. Den omedelbara kostnadsökningen av en dylik höjning belöpte sig till omkring 1,100 kronor om året.

Överflyttandet av befälet över Sävenäs rangerbangård till Olskroken kunde dock ej medföra, att Göteborgs station skulle så nedgå i betydelse, att den skulle kunna sänkas från överinspektorsstation, enär till denna station komme att överflyttas hela den vid Bergslagsbanans station nu omhändertämda person- och ilgodstrafiken å Väst kustbanan, Bergslagens och Göteborg—Borås järnvägar.

På grund av vad sålunda anförts har järnvägsstyrelsen hemställt, att förslag måtte framläggas för riksdagen om uppflyttning av Olskrokens station till klass 1 B samt om därav föranledd ändring i antalet stationsinspektorsbefattningar av klass 1 B och 2.

Lönenämnden har med hänsyn till vad järnvägsstyrelsen anfört rörande trafikarbetets omfattning å Olskrokens station, särskilt sedan Sävenäs rangerbangård den 1 maj 1929 blivit inordnad under stationen i fråga, ansett sig böra tillstyrka förevarande framställning.

I samband med sitt beslut angående omklassificering av trafikanstalterna vid, bland andra, statens järnvägar förutsatte 1926 års riksdag (skrivelse nr 213), att efter genomförandet av då föreliggande omklassificeringsförslag en omflyttning i klass av en eller annan anstalt kunde på grund av inträffade växlingar i trafikrörelsen eller av eljest på anstaltens placering i klass inverkan omständigheter bliva av behovet påkallad samt att Kungl. Maj:t i fråga om anstalter av sådan klass, att föreståndarbefattningarnas antal skulle underställas riksdagen, skulle, där sådan omflyttning förutsatte ändring i antalet dylika föreståndarbefattningar, för riksdagen framlägga förslag i nu berörda hänseende.

Av vad järnvägsstyrelsen anfört framgår nu, att Olskrokens station, som redan vid 1926 års klassificering i poängtal befann sig nära den övre gränsen för klass 2, på grund av trafikarbetets starka ökning nått långt utöver den undre gränsen för klass 1 B. På grund härav och då det av den pågående omdaning av Göteborgs bangårdsförhållanden betingade inordnandet av Sävenäs rangerbangård under Olskrokens station kommer att ytterligare öka trafikomfattningen därstädes, anser jag mig böra tillstyrka, att Olskrokens station från och med den 1 juli 1929 uppflyttas till klass 1 B.

I skrivelse den 27 september 1928 med förslag i fråga om antalet av befattningar av högst 20:e lönegraden vid statens järnvägar under år 1929 har järnvägsstyrelsen framlagt förslag om indragning av vissa befattningar i högre lönegrad än 20:e lönegraden. Dessa befattningar äro i styrelsen en överinspektör (27:e lönegraden) och registratorsbefattningen (21:a lönegraden) samt vid distrikten: en maskiningenjör och en trafikinspektör (bägge 26:e lönegraden), två maskininpektorer (22:a lönegraden) samt två byråassistenter och två expeditiönsföreståndare (bägge befattningarna 21:a lönegraden).

Till stöd för detta förslag har järnvägsstyrelsen anfört följande:

Den överinspektörsbefattning, som sålunda avsåges till indragning, vore överinspektörsbefattningen för trafik tjänsten. Innehavaren av denna befattning, som tillkom under högratiken, hade till åliggande bland annat att genom inspektion undersöka personalanvändningen vid trafikavdelningen och huruvida utfärdade bestämmelser rörande person- och godstransporttjänsten vore lämpliga och tillräckliga samt efterlevdes och rätt tillämpades, att föreslå åtgärder för höjandet av trafikförmågan å olika bandelar, för reglerandet av trafik och för avvecklande av eventuella stockningar samt att taga initiativ till förbättringar av anordningar och föreskrifter. Sedan numera tra-

Departements-
chefen.

Indragning
av vissa be-
fattningar i
21:a—27:e
löne-
graderna.

fikomfattningen nedgått, hade det ansetts, att dessa åtgärder kunde tillfyllest utföras dels av de lokala myndigheterna, dels av andra tjänstemän å de olika byråerna i styrelsen. Befattningen blev vakant den 1 januari 1920 och hade sedan ej upprätthållits på förordnande.

Beträffande *registratorsbefattningen* framhölles följande:

Genom kungl. brev den 23 september 1915 anbefalldes järnvägsstyrelsen bland annat att vid uppkommande ledighet i registratorsbefattningen hos styrelsen inkomma till Kungl. Maj:t med förslag till tjänstens omreglering, därvid borde tagas under övervägande, huruvida registratören åliggande göromål lämpligen borde fördelas mellan andra tjänstehavare i lägre tjänsteställning och eventuellt kvinnlig arbetskraft härvid borde komma till användning.

I anledning av nyssnämnda kungl. brev anmälde därefter järnvägsstyrelsen i sammanhang med avgivandet av förslag till personalstat i skrivelse den 30 september 1921, att registratorsbefattningen i styrelsen under sistnämnda år blivit vakant och enligt styrelsens mening borde indragas samt att de med befattningen dämlä förenade göromålen handhades av en kvinnlig bokhållare (numera förste kansliskrivare).

I anledning härav finge styrelsen föreslå indragning av ifrågavarande befattning.

Den till indragning föreslagna *maskiningenjörsbefattningen* utgjordes av en vakant maskiningenjörsbefattning — förut i Falköping-Ranten placerad befattning av denna grad — som nu genom sammanslagning av maskinsektioner blivit överflödig och kunde helt indragas.

En *trafikinspektörsbefattning* hade blivit överflödig genom verkställd sammanslagning av Stockholms trafiksektion och 2 trafiksektionen och föresloges nu till indragning.

Beträffande *maskininpektörsbefattningarna* finge styrelsen framhålla, att tre maskininpektörsbefattningar å linjen beräknades bli vakanta, under förutsättning att styrelsens i förevarande skrivelse gjorda hemställan om återbesättande av tre maskiningenjörsbefattningar vunno bifall. Två av dessa maskininpektörsbefattningar (i Boden och Malmö) kunde efter sålunda uppkommande vakans anses överflödiga och anmälades på grund härav till indragning. Vidare kunde antalet maskininpektörsbefattningar å linjen minskas med ytterligare en tjänst, vilken tjänst upptagits inom styrelsen vid dess verkstadsbyrå, sedan verkstadsdirektörens förut närmaste man, en byrådirektör, vid den år 1928 beslutade omorganisationen definitivt indragits. En å nämnda byrå placerad underingenjör hade därvid föreslagits att uppföras å övergångsstat.

Beträffande *byråassistentbefattningarna* vore att märka, att en byråassistentbefattning blivit övertalig genom den verkställda sammanslagningen av Stockholms trafiksektion och 2 trafiksektionen. Vidare funnes för närvarande en byråassistentbefattning, vilken vore avsedd för 18 trafiksektionen, Mora—Kristinehamn jämte bilinjer. För sektionsledningen å denna linje erfordrades dock ej, att trafikinspektören som närmaste man och ställföreträdare hade en tjänsteman i byråassistentens grad, bland annat av den anledningen, att den även i Kristinehamn placerade trafikinspektören för 6 trafiksektionen, linjen Laxå—Charlottenberg, vid behov kunde under kortare tid upprätthålla även förutnämnda trafikinspektörstjänst. Även denna byråassistentbefattning kunde alltså indragas.

Beträffande så till slut de två *expeditionsföreståndarbefattningarna* anfördes, att för närvarande fyra expeditionsföreståndarbefattningar vore vakanta, av vilka styrelsen funnit två kunna indragas. Dessa två vore avsedda för expeditionerna för avgående ilgods vid Stockholms central och för ilgods

vid Norrköping. Genom en av styrelsen företagen sammanslagning av expeditionerna för ankommande och avgående ilgods vid Stockholm central hade den förstnämnda befattningen blivit övertalig, och beträffande ilgods-expeditionen vid Norrköping ansågo styrelsen den ej vara av större omfattning än att den kunde förestås av tjänsteman i förste stationsskrivares grad. De övriga två, nämligen å biljett- och ilgodsexpeditionerna i Göteborg, borde hållas vakanta i avvaktan på färdigställandet av Göteborgs bangårdar.

Vad beträffar det av järnvägsstyrelsen såsom förutsättning för ledigblivande av tre maskininspektorsbefattningar äskade återbesättandet av tre maskiningenjörstjänster, har Kungl. Maj:t den 7 december 1928 medgivit, att sistnämnda tre tjänster finge nybesättas med ordinarie innehavare. I fråga om styrelsens förslag att överflytta en av dessa ledigblivande maskininspektorstjänster till styrelsens verkstadsbyrå må erinras, att antalet dylika befattningar jämlikt riksdagens beslut år 1919 (skrivelse nr 290) sedan den 1 juli 1920 är 20, varav 9 vid distriktens maskinavdelningar och 11 vid huvudverkstäderna. Därest riksdagen icke däremot uttalar någon erinran, lär Kungl. Maj:t framdeles medgiva, att berörda omplacering av en maskininspektorstjänst må äga rum samt att tjänsten må återbesättas med ordinarie innehavare. Departements-
chefen.

Vidkommande styrelsens förslag till indragning av de återstående två maskininspektorstjänsterna ävensom övriga ovan angivna befattningar anser jag mig böra tillstyrka förslaget.

I detta sammanhang må erinras, att riksdagen nästlidet år i samband med beslut om vissa ändringar i statsbaneförvaltningens organisation be- myndigade Kungl. Maj:t att, i den mån så prövades lämpligt, dels vid uppkommande ledighet å befattning inom 21:a—27:e lönegraderna av kommunikationsverkens avlöningsreglemente antingen tills vidare hålla densamma vakant eller ock utbyta befattningen mot tjänst inom lägre lönegrad, dels ock inom berörda lönegrader utbyta viss befattning mot annan av samma lönegrad. Det förutsattes härvid, att anmälan om dylikt utbyte skulle göras vid nästkommande riksdag.

Med anledning härav får jag meddela, att Kungl. Maj:t den 7 december 1928 med bifall till järnvägsstyrelsens i ovanberörda skrivelse den 27 september 1928 gjorda framställning medgivit utbyte av baninspektorstjänster mot elektroingenjörstjänster (bägge i 22:a lönegraden) sålunda, att antalet av nämnda befattningar, vilka sedan den 1 juli 1920 utgjort 5 respektive 1, från och med den 1 januari 1929 äro 2 respektive 4.

Statens vattenfallsverk.

Sedan en tid tillbaka har frågan om statens vattenfallsverks organisation och personalbehov varit föremål för övervägande.

Spörsmålet anmäldes inför Kungl. Maj:t den 7 maj 1926, varvid dåvarande chefen för kommunikationsdepartementet till statsrådsprotokollet anförde följande:

»Statens vattenfallsverks nuvarande organisation grundar sig huvudsakligen på ett av vattenfallsstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 17 september

1918 framlagt, av 1919 och 1920 års riksdagar med vissa ändringar godkänt förslag och har sålunda tillkommit under en tid, då verkets utveckling stod i starkt framåtskridande och då i varje fall anledning saknades att räkna med den stagnation i utvecklingen och den allmänna ekonomiska tillbakagång, som därefter ägt rum. Också har besparingskommittén i sitt den 13 juni 1925 avgivna utlåtande angående återbesättande av ordinarie befattningar vid kommunikationsverken förklarat sig icke kunna undgå det intrycket, att den gällande personalstaten uppgjorts under andra ekonomiska förutsättningar än den, som sedermera inträtt, samt i anslutning därtill uttalat önskvärldheten, att organisationen bleve föremål för en närmare undersökning. Antalet tjänstemän hos statens vattenfallsverk — vilket, från att år 1913 hava utgjort 400, stigit till 1,150 under år 1921 — har visserligen under de senaste åren särskilt med hänsyn till den minskade nybyggnadsverksamheten så till vida av verksledningen nedbragts, att antalet vid ingången av år 1926 utgjorde 800. Det synes mig emellertid angeläget, att en allmän undersökning av personalbehovet med hänsyn till nu inträdda förhållanden snarast kommer till stånd och att i samband därmed företages en allsidig granskning av organisationen i dess helhet, avseende såväl centralförvaltningen som lokalförvaltningarna, därvid böra undersökas möjligheterna till begränsningar och förenklingar samt åtgärder i övrigt, som kunna antagas underlätta arbetet och bidra till nedbringandet av förvaltningskostnaderna. Vid denna granskning bör uppmärksamhet ägnas jämväl åt frågan angående minimibehovet av personal samt dennas lämpliga fördelning å ordinarie och extra ordinarie. Verkställandet av denna utredning synes böra anförtros åt verket självt.»

Med bifall till departementschefens därom gjorda hemställan uppdrog Kungl. Maj:t åt vattenfallsstyrelsen att framlägga utredning i de av departementschefen berörda avseenden.

Med anledning härav framlade vattenfallsstyrelsen i skrivelse den 11 november 1926 utredning och förslag i fråga om statens vattenfallsverks organisation och personalbehov, varefter styrelsen i skrivelse den 9 januari 1927 gjorde vissa tillägg till detta förslag.

Därjämte gjorde vattenfallsstyrelsen i skrivelse den 29 september 1926 framställning om uppförande å ordinarie stat av en befattning såsom kraftverksdirektör för de norrländska kraftverken.

Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 9 november 1928 anbefallt vattenfallsstyrelsen att verkställa förnyad utredning rörande statens vattenfallsverks organisation och personalbehov i syfte att åvägabringa större kostnadsminskning än i det den 11 november 1926 avgivna förslaget förutsatts, har vattenfallsstyrelsen i skrivelse den 17 december 1928 framlagt sådan utredning.

Häröver har kommunikationsverkens lönenämnd den 24 januari 1929 avgivit utlåtande.

De av vattenfallsstyrelsen verkställda utredningarna hava resulterat i ett förslag, avseende dels indragning, dels ändring i lönegradsplacering och förändring inom samma lönegrad samt dels nyinrättande av vissa ordinarie befattningar. Det av styrelsen sålunda avgivna förslaget innebär i sin helhet vissa beskrningar. Emellertid har det synts lämpligt att underkasta för-

slaget en granskning; en sådan kommer också att verkställas som ett led i det ekonomiseringsarbete, vilket jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 31 december 1928 skall företagas inom olika grenar av statsförvaltningen. Ehuru det alltså icke låter sig göra att föra fram denna fråga till nu pågående riksdag, har jag dock med hänsyn till den stora omfattning, som statens kraftverksrörelse i Norrland numera erhållit, och då beredande av anställning på ordinarie stat för den befattningshavare, som har att utöva ledningen av denna rörelse, skulle verksamt bidra till att vid befattningen kunna fästa en särskilt kvalificerad person, ansett mig böra redan nu till behandling upptaga den del av förslaget, som avser inrättandet av en ordinarie befattning som kraftverksdirektör för de norrländska kraftverken.

Jag tillåter mig nu övergå till detta ämne.

Vattenfallsstyrelsens kraftverksbyrå, som handlägger ärenden rörande förvaltningen av statens kraftverk och för vilken överdirektören är chef, är uppdelad på två avdelningar, förvaltningsavdelningen och anläggningsavdelningen, vilka var och en förestås av en förste byrådirektör (30:e lönegraden). För den närmaste skötseln av kraftverken funnos år 1920 och finnas alltså under kraftverksbyråns lokala förvaltningar för Trollhätte, Älvkarleby, Motala, Porjus och Västerås kraftverk. Förvaltningschef är vid vart och ett av Trollhätte, Älvkarleby och Motala kraftverk en kraftverksdirektör (arvode av 10,000 kronor jämte tantien enligt vissa i avlöningsreglementet närmare angivna grunder, dock minst 2,500 kronor) samt vid vart och ett av Porjus och Västerås kraftverk en driftchef (28:e lönegraden). Södermera har tillkommit Norrfors kraftverk vid Ume älv, vilket kraftverk förestås av en biträdande distriktsingenjör å extra stat. Porjus och Norrfors kraftverk samt smärre kraftstationsanläggningar vid Stadsforsen i Indalsälven, vid Sillreån och vid Holaforsen i Ångermanälven jämte tillhörande ledningsnät hava provisoriskt sammanförts under gemensam ledning av en särskild Norrlandsavdelning inom kraftverksbyråns. Såsom chef för denna avdelning tjänstgör en föreståndare å extra stat med ett arvode av 12,500 kronor och såsom biträde åt honom en å kraftverksbyråns placerad ordinarie förste byråingenjör (27:e lönegraden).

En
kraftverks-
direktör för
de norr-
ländska
kraftverken.

Vattenfallsstyrelsen anför, att den ökade kraftproduktionen och kraftförsäljningen kräver ökat arbete för ackvisition, förhandlingar, kontraktsuppgörelser, planläggning och nybyggnad av distributionsanläggningar samt för driften och räkenskaperna. Under sådana förhållanden finner styrelsen det icke vara någon möjlighet till inskränkning av den ordinarie personalen vid kraftverksbyråns och de lokala kraftförvaltningarna eller i antalet dylika förvaltningar. Fastmer anser styrelsen, att ännu en ordinarie dylik kraftverksförvaltning nu borde komma till stånd. Till stöd härför yttrar styrelsen följande:

Sedan Norrfors kraftstation blivit tagen i drift, hade styrelsens kraftverksrörelse i Norrland fått en sådan omfattning, att i spetsen för den-

samma borde ställas en ordinarie befattningshavare i kraftverksdirektörs ställning. Under motsvarande lokalförvaltning borde sammanföras Porjus kraftverk med kraftstationsanläggningarna i Porjus och Harsprånget, regleringsanläggningarna vid Luleluspén och Suorva, från Porjus utgående kraftledningar, distributionsanläggningarna i Kiruna och omgivande bygd samt i Norrbottens kustland, Norrfors kraftverk med kraftstation och distributionsanläggningar, de provisoriska kraftanläggningarna vid Stadsforsen, Holaforsen och Sillre samt vissa fastigheter i Norrland. Motsvarande göromål hade hittills handlagts vid kraftverksbyrån i Stockholm under närmaste ledning av en föreståndare för »Norrlandsavdelningen», vilken under sig haft dels en å kraftverksbyrån placerad ordinarie förste byråingenjör, dels driftchefen vid Porjus kraftverk och vid samma kraftverk anställd ordinarie och extra personal, dels för Norrfors kraftverks angelägenheter en extra biträdande distriktsingenjör med tillfälligt kontor i Umeå jämte honom underställd personal.

Inrättandet av en särskild lokalförvaltning för de norrländska kraftanläggningarna komme i stort sett icke att medföra någon ökning av antalet tjänstemän vid kraftverksbyrån med underlydande lokalförvaltningar, utan den nya ordningen innebure, dels att som föreståndare för kraftverksrörelsen i Norrland erhöles en ordinarie kraftverksdirektör och dels att viss personal överflyttades från andra avdelningar till den nya lokalförvaltningen. Den personal, som till en början skulle komma att tillhöra Norrlandsförvaltningen, vore följande:

	Antal tjänstemän		
	Ordinarie	Icke ordinarie	Summa
vid Porjus kraftverk	14	24	38
» Norrfors »	5	7	12
» provisoriska kraftstationer	—	2	2
» huvudkontoret	2	—	2
Totalt	21	33	54

Härtill komme ett varierande antal arbetare för underhålls- och utvidgningsarbeten.

Omfattningen i övrigt av den norrländska kraftverksförvaltningen framginge av följande uppgifter:

antal större kraftstationer	2
» mindre kraftstationer för landsbygdsdistribution	3
» sekundär- och omformarstationer	5
» tertiärstationer	38
högspänningslinjernas längd, km.	605
abonnerad effekt, kW	67,600
antal högspänningsabonnenter	50
» lågspänningsabonnenter, cirka	500
för år 1929 beräknade driftinkomster, milj. kronor	3.97
» » » driftkostnader, »	1.87
» » » beräknat driftöverskott, »	2.10
i anläggningarna investerat kapital, »	62.6

I fråga om platsen för den nya lokala kraftverksförvaltningen hade styrelsen tidigare uttalat sig för att huvudkontoret borde förläggas till Umeå. Styrelsen funne emellertid nu, att nämnda huvudkontor lämpligen kunde

övergångsvis vara förlagt till Stockholm och att detsamma först längre fram, sedan ytterligare erfarenhet vunnits, borde överflyttas till Norrland.

Vattenfallsstyrelsen hemställer därför, att för den nya norrländska kraftverksförvaltningen måtte inrättas en ordinarie kraftverksdirektörsbefattning samt att den förste byråingenjörsbefattning å kraftverksbyrån, vars innehavare är biträde åt föreståndaren för Norrlandsavdelningen, måtte överflyttas till den nya kraftverksförvaltningen och förändras till direktörsassistentbefattning (samma lönegrad).

Lönenämnden har anfört följande:

Det vore ett kraft- och distributionsnät av avsevärd omfattning, som skulle inordnas under den nya lokala organisationen. Den ekonomiska omslutningen vid ifrågakvarande kraftverksföretag vore ock betydande. Av de siffror rörande det ekonomiska resultatet av statens vattenfallsverks olika rörelsegrenar, som lönenämnden ur tillgänglig statistik låtit sammanställa och som funnes intagna i en vid nämndens utlåtande fogad tablå, framginge, att bruttoinkomsterna vid de två huvudkraftstationerna i Porjus och Norrfors under år 1927 uppgått till omkring 3.79 milj. kronor och driftkostnaderna till omkring 1.67 milj. kronor, sålunda lämnande ett driftöverskott av omkring 2.12 milj. kronor, medan exempelvis motsvarande siffror vid Motala kraftverksförvaltning under samma år belöpt sig till respektive 1.46, 0.75 och 0.71 milj. kronor. Enligt vattenfallsstyrelsens föreliggande skrivelse hade bruttoinkomster, driftkostnader och överskott vid de till den föreslagna norrländska kraftverksförvaltningen hörande företagen för år 1929 beräknats till respektive 3.97, 1.87 och 2.10 milj. kronor. Det i anläggningarna investerade kapitalet uppgick år 1928 enligt styrelsens uppgift till 62.6 milj. kronor.

Det skulle alltså å den föreslagna nya kraftverksdirektören komma att vila ett betydande ekonomiskt ansvar. I detta sammanhang förtjänade bland annat att uppmärksammas, att kraftdistributionen från den nyanlagda kraftstationen i Norrfors med ett avsättningsområde, som sträckte sig söderut ända ned till Ängermanälven, vore stadd under stark utveckling. Genom inrättande av den föreslagna nya lokalförvaltningen skulle en fastare organisatorisk grund skapas för den statliga kraftverksrörelsens ledning och framtida utveckling i övre Norrland.

Förutsättningen för att den nya lokalförvaltningen skulle helt och fullt kunna motsvara sin uppgift syntes emellertid lönenämnden vara, att detsamma — såsom också vattenfallsstyrelsen avsett — finge sitt huvudkontor förlagt till lämplig ort inom sitt blivande förvaltningsområde. Styrelsen, vars tidigare plan varit, att nämnda huvudkontors förläggningsort skulle bliva Umeå, hade emellertid nu framhållit, att huvudkontoret i fråga lämpligen kunde övergångsvis vara förlagt i Stockholm och att detsamma först längre fram borde, efter inhämtande av ytterligare erfarenhet, överflyttas till Norrland.

I betraktande av att en av den nye kraftverksdirektörens viktigaste uppgifter torde böra bliva att inom sitt förvaltningsområde vinna nya avnämare av den elektriska kraftproduktionen samt att söka utnyttja konsumtionsmöjligheterna inom förefintliga distributionsområden på nyttigaste och mest lönande sätt, måste det enligt lönenämndens mening vara en angelägenhet av största vikt, att frågan om kraftverksdirektörens placeringsort löstes med det allra snaraste. Enligt vad nämnden inhämtat vid det besök, nämnden i anledning av föreliggande remiss avlagt hos vattenfallsstyrelsen, vore det fortfarande styrelsens avsikt att föreslå Umeå såsom förläggningsort för

huvudkontoret. I fråga om tidpunkten för ordnandet av denna förläggningsfråga hade tillika givits det besked, att förläggningen till Norrland borde vara verkställd senast inom utgången av år 1930.

Lönenämnden, som förutsatte, att detta spörsmål ordnades snarast möjligt och senast inom den sålunda angivna tiden, ville därför förorda bifall till styrelsens förslag om Norrlandsavdelningens inom styrelsen förändring till en lokal norrländsk kraftverksförvaltning och uppförande i samband därmed å ordinarie stat av en ny kraftverksdirektörsbefattning.

Departements
chefen.

Statens kraftverksrörelse i mellersta och övre Norrland har på senare tid, bland annat genom tillkomsten av Norrfors kraftverk, undergått en stark utveckling, och det är grundad anledning antaga, att denna utveckling kommer att ytterligare fortgå. I sådant hänseende kan erinras, att Kungl. Maj:t till innevarande års riksdag framlagt förslag dels till vissa utvidgningsarbeten vid Porjus kraftverk (proposition nr 32) och dels till anläggning vid Sillre för beredande av krafttillskott till Norrfors kraftverk (proposition nr 76). Med den avsevärda omfattning, som den statliga produktionen och distributionen av kraft i Norrland sålunda numera har och som torde komma att ytterligare ökas, har behovet av en mera fast och enhetlig förvaltning av de skilda anläggningarna inom detta vidsträckta verksamhetsfält alltmera framträtt. Icke minst ur ekonomisk synpunkt måste det med hänsyn till de betydande värden, varom det här rör sig, vara av vikt att i organisatoriskt hänseende erhålla en fastare grund för den statliga kraftverksrörelsens ledning och framtida utveckling i Norrland. Då alltså ett stadigvarande behov av en särskild lokalförvaltning för statens vattenfallsverks rörelse i mellersta och övre Norrland föreligger och då i stort sett någon ökning i personalkostnader icke inträder genom inrättandet av en dylik lokalförvaltning, vill jag förorda, att den nuvarande provisoriska anordningen med en särskild Norrlandsavdelning inom styrelsens kraftverksbyrå ersättes med en särskild lokal kraftverksförvaltning för de norrländska kraftverken. Med hänsyn till de stora fordringar, som i skilda hänseenden måste ställas på ledningen av den nya lokalförvaltningen, och då i betraktande härav det, såsom jag inledningsvis anført, är av vikt att vid befattningen såsom förvaltningschef kunna fästa en väl kvalificerad kraft, anser jag mig böra tillstyrka, att för ändamålet nu inrättas en ordinarie kraftverksdirektörsbefattning.

Vad beträffar den nya lokalförvaltningens förläggning, torde densamma, med hänsyn till vad vattenfallsstyrelsen anført, under lämplig övergångstid få vara i Stockholm. Vid sådant förhållande lär provning av frågan om förändring av en förste byråingenjörstjänst till direktörsassistentbefattning kunna uppskjutas, till dess förut omförmälda granskning av vattenfallsverkets organisation och personalbehov ägt rum.

Övergångsanordningar.

De av mig förordade ändringarna i fråga om vissa befattningar vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk synas lämpligen böra genomföras den 1 juli 1929.

I fråga om de befattningar, som skulle indragas, kan det bliva erforderligt att uppföra en eller annan på övergångsstat. Det synes därför lämpligt, att Kungl. Maj:t jämväl i fråga om befattningar, vilkas antal fastställs av Kungl. Maj:t och riksdagen, efter förslag av vederbörande verksstyrelse årligen tills vidare bestämmer övergångsstatens omfattning.

Då sålunda vissa av de erforderliga övergångsanordningarna kräva riksdagens medgivande, torde bemyndigande böra utverkas för Kungl. Maj:t att utfärda de bestämmelser, som kunna erfordras för genomförande av de föreslagna ändringarna.

Genomförandet av de av mig förordade förslagen skulle medföra ändringar i den vid gällande avlöningsreglemente för kommunikationsverken fogade tjänsteförteckningen. I överensstämmelse med vad under de senare åren skett beträffande av organisationsändringar vid nämnda verk föranledda ändringar i sagda avlöningsreglemente torde Kungl. Maj:t böra bemyndigas att i berörda tjänsteförteckning vidtaga de ändringar, som föranledas av riksdagens i förevarande ämnen fattade beslut.

Departementschefens hemställan.

Under återopande av vad jag sålunda i skilda avseenden anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1:o) besluta, med tillämpning från och med den 1 juli 1929, att i den vid avlöningsreglementet den 19 juni 1919 för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk fogade tjänsteförteckningen skall vid postverket i 15:e lönegraden upptagas befattningen garage-mästare;

samt att ur nyssnämnda förteckning skola utgå följande befattningar, nämligen:

vid telegrafverket:

i 15:e lönegraden: förrådsbokhållare,

» 17:e » : katalogredaktör;

vid statens järnvägar:

i 21:a lönegraden: registrator;

2:o) besluta, att antalet av följande befattningar skall från och med den 1 juli 1929 utgöra:

Befattningar, som avses i 1 § 1 mom. av avlöningsreglementet:

vid statens vattenfallsverk:

kraftverksdirektör 4;

Befattningar, hänförliga till 21:a—30:e lönegraderna i den vid avlöningsreglementet fogade tjänsteförteckning:

vid postverket:

postmästare av klass 2 52;

vid telegrafverket:

notarie	6
förste kontrollör	21
avdelningsingenjör	5
överkontrollör	3
telegrafkommissarie av klass 1 A	8
förste sekreterare	1
förste linjeingenjör	13
byrådirektör	6
byråchef	5;

vid statens järnvägar:

expeditionsföreståndare	20
byråassistent	18
stationsinspektör av klass 2	20
maskininspektör	18
stationsinspektör av klass 1 B	25
trafikinspektör	8
maskiningenjör	9
överinspektör	2;

3:o) bemyndiga Kungl. Maj:t att, när nuvarande innehavaren av befattningen såsom telegrafdirektör vid Göteborgs telegrafstation avgår, indraga sagda befattning;

4:o) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de övergångsstämmelser, som vid genomförande av ovanberörda ändringar erfordras; samt

5:o) bemyndiga Kungl. Maj:t att i den vid avlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen vidtaga de ändringar, som föranledas av riksdagens beslut beträffande befattningar vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Waldemar Wiens.